

Rapport om tillväxtavtalen

Tredje året

– från tillväxtavtal till tillväxtprogram

REGERINGSKANSLIET

Näringsdepartementet

Rapport om tillväxtavtalen

Tredje året – från tillväxtavtal till tillväxtprogram

REGERINGSKANSLIET

Näringsdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: fritzes.order@liber.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 1993.

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.

Broschyren kan beställas hos:
Information Rosenbad
Regeringskansliet
103 33 Stockholm
Fax: 08-405 42 95
Telefon: 08-405 47 29
www.regeringen.se/propositioner/sou/pdf/remiss.pdf

Tryckt av Elanders Digitaltryck Stockholm AB
Stockholm 2003

ISBN 91-38-21913-1
ISSN 0284-6012

Förord

Det är knappast möjligt att diskutera politik inom något område idag utan att ta upp globaliseringen och dess konsekvenser. Globaliseringen och en krympande värld leder till ökade möjligheter men också till ökade krav på flexibilitet och förändringsbenägenhet i våra ekonomier. Samtidigt som konkurrenstrycket ökar på varje enskilt land ökar naturligtvis också möjligheterna för företag att nå ut på nya marknader som tidigare knappast har varit tillgängliga.

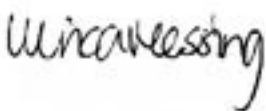
Det krävs en målmedveten och tydlig politik för att medverka till att globaliseringens fördelar kommer alla till del. Min och regeringens ambition är att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt, sysselsättning och välfärd i hela Sverige. I en programförklaring för tillväxt och livskraft i hela Sverige pekar regeringen ut tre väsentliga frågor som förs upp på dagordningen den kommande tiden. Det handlar om den regionala utvecklingspolitikens förverkligande, den långsiktiga planeringen för vägar, järnvägar och flyg samt reformeringen av EU:s regionalpolitik.

Frågor om regional utveckling är inte bara viktiga för de regioner som idag har en negativ utveckling. Det är avgörande för Sverige som tillväxt- och välfärdsnation att vi lyckas ta tillvara utvecklingspotentialen i hela landet. Arbetet med de regionala tillväxtavtalen och de kommande tillväxtprogrammen är för mig en viktig del i utvecklingen av en ny politik som utgår från att varje region får möjlighet att utnyttja sina särskilda förutsättningar på ett optimalt sätt. Arbetet är ett viktigt steg för att kunna möta förändringar i omvärlden.

Samtidigt som förutsättningarna för regional utveckling förändras i takt med globaliseringen så har också förutsättningarna för oss samhällsaktörer ändrats. Att förstärka den regionala konkurrenskraften, och därmed Sveriges konkurrenskraft, är en gemensam angelägenhet. Utveckling kan inte kommenderas fram. En förutsättning för att nå framgång är därför att etablera och utveckla strategiska samarbete mellan olika parter. Arbetet med tillväxtavtalen och tillväxtprogrammen bidrar till en sådan samverkansarena.

Men tillväxtarbetet ställer också nya krav på oss som arbetar med att genomföra politiken. Förmåga hos regioner att hantera oförutsägbarhet och översätta stora flöden av information till praktiskt handlande ersätter allt mer mekaniskt förvaltande av resurser och kunskap. Blomstrande regioner är regioner som tillämpar ett kontinuerligt lärande. De tillvaratar möjligheter till reflektion medan processen pågår och utvecklas. Denna rapport behandlar vunna erfarenheter och insikter från tillväxtavtalsarbetet utifrån perspektivet att nyttja dessa i kommande tillväxtprogram.

Stockholm i juli 2003

*Ulrica Messing
Statsråd i Näringsdepartementet*

Innehållsförteckning

Huvudrapport

- 6 Att utgå från lokala och regionala förutsättningar**
- 7 Sammanfattning**
- 8 Uppföljning av tillväxtavtalen**
Syfte och disposition
Underlag för uppföljningen 2002
Analys och metod
- 9 1. Samverkansformer**
Regionala partnerskap – en arena för samverkan och samordning
Samverkan och samordning
Slutsatser
- 10 2. Erfarenheter och mervärden**
Erfarenheter – samordnarna
Erfarenheter – nationella myndigheter
Högskolor och universitet stärker sitt engagemang
Näringslivets medverkan – ett tvecklingsområde
Kommunernas och den lokala nivåns delaktighet allt mer i fokus
Hållbarhetsaspekten i tillväxtavtalen
Insatser under 2002
Slutsatser
- 15 3. Finansiering av tillväxtavtalen 2002**
Finansiering 2002
Insatsområden
Viktiga finansiärer av tillväxtavtalen
Statlig finansiering
Sammanfattning
- 19 4. Regionalt lärande**
Tillväxtavtalen – en långsiktig läroprocess
Lärandets geografiska dimension
Det regionala lärandets handlingsnivåer
Lärande- och handlingsnivåer
Lärandets bredd och höjd
Indikatorer i tillväxtavtalsarbetet
Slutsatser – att stödja lärande i alla regioner
- 23 5. Från tillväxtavtal till tillväxtprogram**
Inriktning och fokus i tillväxtprogrammen
Det programbaserade arbetet
Universitet och högskolors syn på det framtida programarbetet
Den nationella nivåns roll
Slutsatser

27 Länsvisa presentationer

- 28** Blekinge län
- 28** Dalarnas län
- 29** Gotlands län
- 29** Gävleborgs län
- 30** Hallands län
- 30** Jämtlands län
- 31** Jönköpings län
- 31** Kalmar län
- 32** Kronobergs län
- 32** Norrbottens län
- 33** Skåne län
- 33** Stockholms län
- 34** Södermanlands län
- 34** Uppsala län
- 35** Värmlands län
- 35** Västerbottens län
- 36** Västernorrlands län
- 36** Västmanlands län
- 37** Västra Götalands län
- 37** Örebro län
- 38** Östergötlands län

Att utgå från lokala och regionala förutsättningar

Ökad internationell konkurrens och en insikt om att en hållbar tillväxt förutsätter en positiv utveckling i alla delar av Sverige har bidragit till en positionsförändring i den regionala utvecklingspolitiken. Politiken bygger bl.a. på insikten att regioner är delar av ett sammanhängande system med ömsesidiga beroendeförhållanden där olika aktörers gemensamma intressen och aktiviteter bör stödjas och utvecklas. En bärande idé i arbetet med tillväxtavtal och tillväxtprogram är att stödja utvecklingen av dynamiska miljöer där människor och företag kan utvecklas.

Frågor som handlar om att skapa goda förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv är komplexa till sin karaktär. De är beroende av en rad faktorer som exempelvis utbildning, forskning, infrastruktur, boende, kommunal service och företagsservice. Vissa av dessa frågor hanteras på lokal och regional nivå, andra utgör delar i ett nationellt och ibland även internationellt beslutssystem. Sektorsamordning och förmåga att se till helheten är i detta sammanhang centrala inslag i en utvecklingspolitik som utgår från lokala och regionala miljöers särskilda förutsättningar.

Vad är ett regionalt tillväxtavtal?

Ett regionalt tillväxtavtal tas fram av ett regionalt partnerskap och består av en analys av regionens tillväxtförutsättningar, ett program för tillväxt samt skriftliga överenskommelser mellan de parter som skall genomföra och finansiera programmet. Den första omgången av tillväxtavtal har utarbetats under perioden 1998-1999. Ett väl genomarbetat tillväxtavtal består av ett fåtal insatsområden som är prioriterade av partnerskapet. Det skall framgå i avtalet vilka aktörer som kommer att finansiera och koordinera genomförandet samt hur uppföljning och utvärdering skall ske. Några nya statliga medel satsas inte på tillväxtavtalen. Syftet är i stället att använda nuvarande statliga anslag inom olika utgiftsområden på ett kreativt och effektivt sätt för att främja tillväxt och sysselsättning. Alla län tackade ja till ett erbjudande från regeringen att ta fram och genomföra regionala tillväxtavtal. De första tillväxtavtalen genomförs under perioden 2000-2003. Avtalen är inte juridiskt bindande. Från 2004 ersätts de regionala tillväxtavtalen av regionala tillväxtprogram.

För mer info se: <http://www.naring.regeringen.se/tillvaxt/avtal/>

Sammanfattning

Nedan följer en översikt över de sammanfattningar och slutsatser som avslutar varje avsnitt i rapporten. Översikten berör inte de länsvisa redovisningarna.

Tillväxtavtalen har bidragit till att ett regionalt systemlärande växer fram. Staten har en viktig roll i att stödja utvecklingen av det regionala lärandet och bör medverka till att sprida de erfarenheter som uppnåtts runt om i landet. Kunskapen om regionalt lärande är begränsad och metoder som främjar mellanregionalt lärande bör utvecklas och spridas.

Samverkan mellan regionala sektorsföreträdare har etablerats inom ramen för tillväxtavtalsarbetet. Ett fortsatt utvecklingsarbete är viktigt för att i högre utsträckning knyta sektorsföreträdare på nationell nivå till det regionala tillväxtarbetet. I detta arbete är länsstyrelsernas samordningsansvar en viktig del. Staten har en viktig roll i att främja samspelet mellan nationell och regional nivå. Att utveckla detta samspel är ett långsiktigt åtagande i vilket det s.k. samordningsuppdraget utgör ett första viktigt steg. Erfarenheter från bl.a. tillväxtavtalsarbetet och samordningsuppdraget utgör även viktiga inslag i det centrala arbetet för effektiv samordning mellan olika politikområden.

En klar majoritet av högskolorna och universiteten upplever att deltagandet i tillväxtavtalsarbetet bidragit till ett mervärde i såväl den egna organisationen som i det regionala utvecklingsarbetet.

Tillväxtprogrammets fokus på kluster och innovationssystem bedöms kunna bidra till att ytterligare stärka samverkan mellan näringslivet, universitet och högskolor och andra offentliga aktörer.

Kommunerna har successivt fått en allt mer aktiv roll i det regionala tillväxtavtalsarbetet. Bildandet av

kommunala samverkansorgan har av naturliga skäl bidragit till detta. Det är viktigt att utvecklingen fortsätter inom ramen för arbetet med regionala tillväxtprogram, inte minst för att ytterligare stärka en effektiv samordning av kommunala och statliga insatser av betydelse för hållbar tillväxt.

En förutsättning för ett framgångsrikt arbete med hållbarhetsaspekterna är att partnerskapen har en förståelse för och insikt om dessa frågars betydelse i ett långsiktigt perspektiv. Årets uppföljning indikerar att arbetet med dessa aspekter har intensifierats. Samtidigt föreligger även fortsättningsvis ett behov av att fördjupa kunskapen och utveckla metoder kring hur man konkret införlivar hållbarhetsperspektivet i det regionala tillväxtprogramarbetet.

Beslutade medel uppgick 2002 till 11,9 miljarder kronor, en minskning med 11 procent eller 1,5 miljarder kronor. Hälften av samordnarna redovisar minskade resurser under 2002. Fördelningen mellan olika insatsområden är relativt stabil över tiden. Knappt hälften av insatserna (5,6 miljarder kronor) satsas på olika former av näringslivsfrämjande insatser. Staten utgör den enskilt största finansiären av tillväxtavtalen (5,3 miljarder kronor). EU-medlens andel av finansieringen har minskat något.

Flera samordnare konstaterar att tillväxtavtalen i allt för hög grad fokuserat på pågående eller nyskapade projekt och i allt för liten grad uppmärksammat den ordinarie verksamhetens inriktning och resultat. Samordnarna betonar även behovet av en tydlig fokusering och avgränsning av tillväxtprogrammet utifrån ett näringslivsperspektiv. Det anses bl.a. vara nödvändigt att i ökad utsträckning avgränsa målsättningarna, så att de i högre grad korrelerar med de resurser och verktyg som man förfogar över i regionen.

Uppföljning av de regionala tillväxtavtalen

Regeringen följer kontinuerligt arbetet med tillväxtavtalen. Sedan 2000 har tre uppföljningsrapporter om tillväxtavtalen publicerats av Regeringskansliet¹. Utgångspunkt för rapporterna är de underlag som aktörer i tillväxtavtalen lämnat i form av regelbundna uppföljningar och enkätundersökningar. Denna rapport utgör den fjärde nationella uppföljningen sedan tillväxtavtalen initierades 1998/1999.

Syfte och disposition

Uppföljningen av tillväxtavtalen syftar till att öka kunskaperna om arbetet som bedrivs på lokal, regional och nationell nivå. Den ska bidra till en lärande regional utvecklingspolitik och sprida kunskaper om den tvärsektorieella arbetsform som tillväxtavtalen innebär. Regional utvecklingspolitik är en lärande politik. Denna rapport utgör underlag för fortsatt policyutveckling och utvärdering.

Tillväxtavtalen utgör viktiga strategiska verktyg i det regionala utvecklingsarbetet. Erfarenheter och lärdomar från tillväxtavtalsprocessen är värdefulla inför arbetet med tillväxtprogrammen. Rapporten behandlar därmed vunna erfarenheter utifrån perspektivet att nyttja dessa i kommande programarbete.

Uppföljningen inriktas i huvudsak på vad som sker i de utvecklingsprocesser som tillväxtavtalen medför. Rapporten behandlar bl.a. partnerskapens dynamik, olika former av samverkan och samarbeten, arbetet med de horisontella perspektiven, finansiell redovisning, regionalt lärande samt några iakttagelser av vad som händer i övergången från tillväxtavtal till tillväxtprogram.

Underlag för uppföljningen 2002

Denna rapport bygger på årliga uppföljningar som genomförs av Regeringskansliet där bl.a. samordnarna² av tillväxtavtalen samt nationella myndigheter ålagts att inlämna rapporter till regeringen. Rapportmallarna har utarbetats av Näringsdepartementet i samråd med regionala företrädare. Uppföljningen bygger även på frivilliga rapporter som universitet och högskolor inlämnat.

Analys och metod

Denna rapport och dess analyser bygger på en kvalitativ och tolkande ansats av ett nittiototal rapporter från myndigheter och organisationer som deltar i arbetet med tillväxtavtalen.

Ur såväl ett vetenskapligt som ett metodologiskt perspektiv finns det svagheter i denna typ av studie. Mycket av det skrivna materialet består av svar från enskilda tjänstemän som företräder olika myndigheter. Därmed finns det risk att svaren färgas av enskilda tjänstemäns utgångspunkter och perspektiv. Om informationen uppfattas som personliga bedömningar finns det anledning att vara uppmärksam och beakta detta i analysarbetet. Materialet har dock stor relevans då det avspeglar organisationers och individers samlade lärande under mer än tre års arbete. Det är samtidigt viktigt att vara medveten om att tolkande studier kan ge låg reliabilitet. Detta medför att en motsvarande studie, utförd av någon annan, troligtvis inte skulle komma fram till exakt samma resultat. De fullödiga insikterna om vad som är starka och svaga inslag i varje enskilt läns utvecklingsarbete kan bara finnas inom länen själva.

Tabell 1: Uppgiftslämnare för uppföljning av tillväxtavtalen 2002

Källor	Antal
Nationella myndigheter ³	15 (av 15)
Länsstyrelser/självstyrelseorgan	21 (av 21)
Universitet och högskola (enkät)	37 (av 38)
Länsarbetsnämnder som lämnat rapport till AMV	20 (av 21)

¹ "Rapport om tillväxtavtalen. Tillväxt i hela Sverige", Ds 2000:7, Näringsdepartementet. "Rapport om tillväxtavtalen. Första året", Ds 2001:15, Näringsdepartementet, "Rapport om tillväxtavtalen. Andra året", Ds 2002:34, Näringsdepartementet.

² Med samordnare avses de länsstyrelser eller regionala självstyrelseorgan som leder och koordinerar arbetet med tillväxtavtalet i varje län.

³ Arbetsmarknadsverket (AMV), Svenska ESF-rådet, Glesbygdverket (GBV), Integrationsverket, Invest in Sweden Agency (ISA), Naturvårdsverket, Riksarkivet och Landsarkiven, Riksantikvarieämbetet, Skogsvårdsorganisationen, Statens energimyndighet, Statens kulturråd, Statens skolverk, Turistdelegationen, Verket för innovationssystem (VINNOVA) och Verket för näringslivsutveckling (NUTEK).

1. Samverkansformer

Regionala partnerskap – en arena för samverkan och samordning

De regionala partnerskapen utgör en viktig arena för samverkan inom tillväxtavtalen och i den regionala utvecklingspolitiken. Partnerskapen utgörs av aktörer som från olika utgångspunkt har intresse att bidra till regionens utveckling. Där ingår vanligtvis representanter för länsstyrelse/självstyrelseorgan/kommunalt samverkansorgan, länsarbetsnämnd, universitet/högskola, ALMI, landsting, kommunernas länsförbund, företagsorganisationer och arbetsmarknadens organisationer. Samordnare för partnerskapen är länsstyrelser eller regionala självstyrelseorgan⁴ där dessa är aktuella.

Samverkan och samordning

Samverkan och samordning är två begrepp som oftast används för att beskriva grundprincipen med tillväxtavtalsarbetet. I många sammanhang används begreppen som synonymer, men i detta sammanhang finns det skäl att skilja begreppen åt. I de flesta fall går det att hävda att samverkan är en viktig grundförutsättning för att uppnå en ökad samordning av olika aktörers insatser och resurser. Orsaken är helt enkelt att samverkan mellan aktörer leder till ökad tillit och samsyn som i sin tur lägger grunden till en ökad förståelse för hur egna insatser och resurser kan komplettera och därmed förstärka gemensamma insatser. Samordning är en grundförutsättning för ett systemperspektiv, genom vilket olika aktörer tillsammans bidrar till att stärka olika sakområden för att uppnå största möjliga effekt. Effekten blir inte densamma om aktörerna inte känner till varandras aktiviteter eller har ett gemensamt mål för dessa.

Samordningsuppdraget – nationell samordning för regional utveckling

Regeringen gav våren 2002 ett antal myndigheter i uppdrag att identifiera potentiella områden för samordning inom och mellan sex utpekade politikområden.⁵ Syftet med uppdraget är att öka den sammanlagda effektiviteten i de insatser som genomförs och att därigenom förstärka lokala arbetsmarknadsregioners långsiktiga utveckling och därmed bidra till en hållbar tillväxt. Uppdraget är ett viktigt led i utvecklingen av regionala tillväxtprogram. Uppdraget omfattar totalt 27 myndigheter samt ett 10-tal samrådsaktörer och skall avrapporteras den 1 oktober 2003. NUTEK har rollen att leda och koordinera detta arbete.

⁵ Regeringsbeslut N2002/2055/RUT

Tillväxtavtalen tycks i första hand ha bidragit till att stärka samverkan mellan olika aktörer. Detta har förmodligen lett till en ökad samordning vilket också är ett av syftena med avtalen. Det är dock svårare att få en klar bild av detta. Positivt är att flera samordnare upplever att arbetsmarknadspolitiken och universiteten och högskolorna aktivt har engagerat sig i genomförandet av tillväxtavtalen. Länsarbetsnämnderna upplever även själva ett genomslag för sina sakfrågor. Intresset har av naturliga skäl varit starkast i län med strukturproblem på arbetsmarknaden vilket gäller flertalet norrlandslän men även mindre län i mellersta och södra delarna av landet.

Att det är just sektorerna arbetsmarknad och utbildning som lyfts fram kan eventuellt ha en organisatorisk förklaring. I redovisningen av fördjupade samverkansformer är det främst aktörer som finns närvarande på lokal eller regional nivå som omnämns. Exempelvis nämns i många sammanhang kommuner, landsting och vissa statliga bolag med regional närvaro som delaktiga i tillväxtavtalens genomförande. Det bör därför noteras att de två områden som särskilt lyfts fram har en regional närvaro. Detta är dock ingen garanti för framgångsrik samordning av sakfrågor. Erfarenheter från Skogsvårdsorganisationen samt Riksarkivet och Landsarkiven vittnar om svårigheter att se sina sakfrågors plats inom tillväxtavtalen men också ett upplevt ointresse från partnerskapen för myndigheternas sakfrågor.

Inför arbetet med de regionala tillväxtprogrammen kan länsstyrelsernas stärkta statliga samordningsansvar vara viktigt att utveckla som hävstång för att i högre grad öppna för de sektorer som under avtalen ej upplevs vara delaktiga. Det faktum att kontakter mellan aktörer växer fram över tiden ur ett sammanhang där samsyn råder kan dock innebära att nya innovativa lösningar och idéer inte ges tillräckligt utrymme. Det är därför nödvändigt att öppna och släppa in nya aktörer för att förhindra att så sker.

⁴ I Gotlands och Kalmar län är det numera kommunala samverkansorgan som samordnar tillväxtavtalen.

Slutsatser

- Samverkan mellan regionalt närvarande sektorsföreträdare har etablerats inom ramen för tillväxtavtalsarbetet. Ett fortsatt utvecklingsarbete är viktigt för att i högre utsträckning knyta sektorsföreträdare på nationell nivå till den regionala nivån. I detta arbete är länsstyrelsernas samordningsansvar en viktig del.

2. Erfarenheter och mervärden

Framgångar inom ramen för partnerskapen bör ses ur två perspektiv, dels insatser som partnerskapen utför gemensamt dels det som partnerskapen möjliggör för aktörer att genomföra inom ramen för det gemensamma åtagandet. Diskussioner inom partnerskapen kan tydliggöra och lyfta fram strategiska satsningar inom olika sakområden. Beslut om dessa satsningar tas dock av ansvariga myndigheter utifrån det myndighetsansvar som ålagts dem. Avtalens komplexitet med breda spektra av aktörer och faktorer bidrar till svårigheter att isolera enskilda processers effekter. Det krävs även långa tidsspann innan utfall kan mätas som en följd av att attityder och upparbetade gränser förändrats hos aktörerna.

Förutsättningarna som gavs för arbetet med tillväxtavtalen fokuserade främst på processen och samverkan mellan aktörer. Detta bör beaktas när man betraktar lärens förhållningssätt till måluppfyllnad under pågående genomförande.

Att reflektera över ovanstående är dock viktigt inför arbetet med de regionala tillväxtprogrammen där mål, indikatorer och ett mer resultatorienterat arbetssätt ges en mer framträdande roll. Uppföljningar och utvärderingar som görs för respektive län kan i detta sammanhang vara av stor betydelse liksom på vilket sätt resultatbedömningar används i genomförandet av avtalen.

Uppdrag att kartlägga uppföljningar och utvärderingar av de regionala tillväxtavtalen⁶

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera genomförda och planerade uppföljningar och utvärderingar av arbetet med regionala tillväxtavtal. Med utgångspunkt i en kartläggning ska även en samlad processbild av arbetet med regionala tillväxtavtal utarbetas.

Uppdraget ska redovisas i sin helhet i februari 2004.

⁶ Regeringsbeslut N2003/3791/RUT

Erfarenheter – samordnarna

Samordnarnas bild av hur tillväxtavtalsarbetet fortlöper är överlag positiv. Mål och intentioner uppges följas på en övergripande nivå men avvikelser förekommer på insatsområdes- eller delmålsnivå. Överlag förmedlar samordnarna en positiv bild av tillväxtavtalsarbetets betydelse för att sammanföra olika aktörer. Avtalen framstår som viktiga styrdokument för det regionala arbetet för hållbar tillväxt. Även om inte varje enskild insats kan sägas vara innovativ och nydanande har avta-

len bidragit till att ge insatserna ett gemensamt sammanhang.

Av redovisningarna att döma sker resultatbedömningen i lärens tillväxtavtal på olika nivåer. Vissa län hänvisar resultaten till övergripande effektmål, andra till aktivitets- och resultatmål. Det är viktigt att lären medvetet definierar mål på olika nivåer för att använda dessa som styrinstrument för inriktning och konkret genomförande av olika insatser. En medvetenhet om detta framgår också i lärens redogörelser. Nedanstående citat belyser vikten av att så sker, men också svårigheterna att koppla relevanta mål till genomförandet:

"...det [har] hittills i arbetet saknats tydliga mål. Därför går det inte med någon exakthet ange hur det som görs förhåller sig till målen. Det blir en viktig uppgift för det fortsatta arbetet att bli tydligare på den punkten."

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

"Den egentliga orsaken till utebliven måluppfyllnad är svårigheten att sätta aktivitetsmål och resultatmål för en längre tidsperiod."

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Flera samordnare vittnar om att samarbeten eller samverkan mellan aktörer är inne i en konsolideringsfas, dvs. att det inte främst är nya aktörer eller samarbeten som prioriteras. I takt med att arbetet fortgår intensifieras eller utvecklas redan etablerade samverkansformer. Arbetsprocessen har även resulterat i ökad mögnadsgrad i kontakterna som i sin tur leder till att även konkreta verksamheter kan etableras. Nedanstående citat illustrerar detta:

"Tillväxtavtalsprocessen har medfört att konkurrensen mellan parter minskat och förståelsen för varandra ökat. Mer kunskap om varandra ger kortare kontaktvägar. Genom att vi får information om vad som är på gång utnyttjar vi tillgängliga resurser optimalt. Positiva projektsamarbeten mellan näringsliv, högskola, forskning- och utvecklingsverksamheter och offentlig sektor har utvecklats."

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Erfarenheter – nationella myndigheter

För att nå framgång med den regionala utvecklingspolitiken och de regionala tillväxtavtalen krävs att ett flertal politikområden, och därmed deras ansvariga myndigheter, aktivt deltar i arbetet. Omvänt kan natio-

nella myndigheters samverkan med aktörer på regional nivå bidra till att stärka utfallet av myndigheternas egna arbete.

Överlag är nationella myndigheters erfarenheter av samverkan inom tillväxtavtalen positiva. Aktiviteten i avtalen varierar men majoriteten nationella myndigheter uppger att engagemang har ökat under året, främst till följd av utvecklandet av regionala tillväxtprogram. Förutom ett visst regionalt engagemang arbetar det övervägande antalet myndigheter aktivt på central nivå för att stödja processen. Engagemang och aktiviteter i det s.k. nationella partnerskapet och inom samordningsuppdraget anses vara centralt för att stödja det fortsatta utvecklingsarbetet. Nationella myndigheter medverkar som delfinansierare av projekt drivna inom avtalen. De bidrar också med information och kunskapsutveckling som stöd till tillväxtprogrammen.

En övervägande majoritet av myndigheterna anger att tillväxtavtalen har bidragit till ett mervärde⁷. I huvudsak framhålls mervärde i form av ökad insikt, översikt och förståelse om regionala tillväxtfrågor samt fördjupade kontakter och bättre samarbete med andra aktörer. Mervärdet är således en subjektiv bedömning för framgång som är svår att relatera till verkliga effekter av utförda insatser.

NUTEK, AMV, Naturvårdsverket och Integrationsverket beskriver mer påtagligt mervärdet av tillväxtavtalen som en positiv effekt på deras möjligheter att nå uppsatta mål. NUTEK framhåller länsdialogerna och analysverktygen till länen som lyckosamma då de givit stöd till det regionala utvecklingstänkandet. NUTEK är även aktivt i det nationella partnerskapet, samordningsuppdraget och genom ett antal regeringsuppdrag som syftar till att utveckla arbetet med kommande regionala tillväxtprogram. Flera länsarbetsnämnder framhåller att samarbete om kompetensfrågor, bl.a. arbetsmarknadsutbildning varit framgångsrikt. Tillgång till en arena liksom gemensamma seminarier där arbetsmarknadsfrågor belysts i ett regionalt utvecklingsperspektiv lyfts också fram. Arbetet inom partnerskapen upplevs också av vissa län leda till förbättrade möjligheter att anpassa arbetsmarknadsutbildningar till näringslivets behov. Integrationsverket bedömer att deras deltagande bidragit till att integrationsaspekterna fått bättre regional spridning och gensvar.

Intresset i samband med tillväxtavtalen vad gäller utbildningsfrågor och livslångt lärande har i hög utsträckning koncentrerats till högskoleutbildning. För utbildning på andra nivåer finns ett begränsat men ökande intresse enligt Skolverket. Under 2002 har utveckling av vuxenutbildning och infrastruktur för vuxnas lärande varit centralt för Skolverkets engagemang. Uppbyggnad av lärcentra, utveckling av studie- och yrkesvägledning, etablering av uppsökande verksamhet samt samverkan med det lokala näringslivet anses utgöra betydelsefulla

förutsättningar för utbildning som tillväxtfaktor. Skolverkets engagemang i tillväxtavtalsarbetet har i huvudsak varit kopplat till vuxenutbildningen i nära samråd med de regionala kompetensråden och i dialog med berörda aktörer.

Högskolor och universitet stärker sitt engagemang

Genom utbildning och spridning av forskningsresultat tillförs samhället fortlöpande ny kunskap och kompetens. Det finns emellertid ett stort behov av att utnyttja och utveckla vägar att föra ut kunskap från lärosätena till det omgivande samhället. Det finns samtidigt ett omvänt behov från högskolans sida att i ökad utsträckning ta del av erfarenheter och kunskaper från näringslivet och andra delar av samhället. 1997 infördes därför högskolans uppgift att samverka med det omgivande samhället i högskolelagen. I regleringsbrev för budgetåret 2003 anför också regeringen att universitet och högskolor utifrån lärosätets särskilda ansvars- och kompetensråden bör medverka i arbetet med tillväxtavtalen och tillväxtprogrammen för att därmed bidra till att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås.

Samverkansuppgiften har efterhand utvecklats och lärosätena samverkar i allt högre grad och i allt fler former med det omgivande samhället. Ett av de medel som har varit viktiga för att stödja utvecklingen av samverkan är de regionala tillväxtavtalen. Liksom samordnarnas upplevelse av ett stärkt engagemang från universitet och högskolor visar också denna uppföljning att så har skett. De kommande regionala tillväxtprogrammen har förutsättningar att få en än mer framskjutande position i detta arbete. Under 2002 har 29 lärosäten deltagit i arbetet med tillväxtavtalen. Lärosätena har varit representerade i olika former och med företrädare för i princip samtliga nivåer och delar av verksamheten. De flesta har också deltagit i det egna länets partnerskap. Många universitet och högskolor påpekar att avtalsarbetet stärkt ett redan gott samarbete med omgivande samhälle.

En klar majoritet av högskolorna och universiteten upplever att deltagandet i tillväxtavtalsarbetet bidragit till mervärden, både i den egna organisationen och i det regionala utvecklingsarbetet. Upplevda mervärden rör, som vid tidigare uppföljningar, framförallt ökade kontakter och bättre kommunikation mellan olika aktörer, samsyn kring vad som är viktigt för regionen och en tydligare fokusering på detta, bättre förståelse för varandras verksamheter samt ett utökat informationsutbyte. Omgivningen, men även den interna organisationen, har fått en ökad förståelse för vad lärosätena kan bidra med i det regionala utvecklingsarbetet. I citatet nedan exemplifieras högskolornas intryck:

"Tillväxtavtalsarbetet har lett till ett mycket gott samarbetsklimat i regionen vilket underlättar kontakter när olika problem ska hanteras, universitetets kompetens efterfrågas på ett strukturerat sätt."

Örebro Universitet

⁷Undantagen är Invest in Sweden Agency (ISA) samt Riksarkivet och Landsarkiven som bedömer att arbetet i mycket begränsad utsträckning medfört ett mervärde.

Näringslivets medverkan – ett utvecklingsområde

Tillväxtavtalen och tillväxtprogrammen tar sin utgångspunkt i ett tydligt näringslivsperspektiv. Näringslivets representation och aktiva deltagande är väsentligt för att nå en ökad grad av efterfrågestyrning och förankring av de mål och insatser som partnerskapen föreslår. Tillväxtavtalens utgångspunkt i just tillväxtfrågor har därmed bedömts som viktig för att attrahera näringslivet att delta. Detta har i många fall visat sig vara svårt att åstadkomma. Kontakterna mellan den offentliga sfären och näringslivet behöver troligen utvecklas över tid för att hitta lösningar och former som fungerar bra. En av samordnarna uttrycker problembilden på följande sätt:

"En grundbult i avtalsprocessen har varit näringslivets medverkan. Helt klart är att tillväxtavtalet engagerat näringslivsorganisationer och enskilda personer i högre grad än i det tidigare länsplaneringsarbetet. En viss otålighet kunde under 2002 skönjas hos näringslivsaktörerna. Deras vana vid snabba beslut och tydligt avläsbara resultat har varit svår att förena med ett långsiktigt utvecklingsarbete. Inför den fortsatta processen är det viktigt att åstadkomma en bra balans mellan resultat på kort och på lång sikt."

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Citatet belyser vikten av att utveckla medvetna strategier för kontakter med näringslivet baserat på gjorda erfarenheter. Arbetet inom s.k. agerande partnerskap bedöms t.ex. kunna vara mer resultatorienterat än arbetet inom de representativa partnerskapen där mer långsiktiga frågeställningar diskuteras.

Flera av samordnarna lyfter, liksom tidigare år, fram klusterperspektivet som viktigt för att utveckla samverkan. Genom klusterperspektivet kan ett systemperspektiv uppnås inom utvecklingsarbetet. Med detta avses att olika aktörer utgår från en gemensam problemställning och ser hur olika insatser gemensamt kan stödja särskilda initiativ. Förmodligen innebär arbetssättet att företagen upplever det som attraktivt att delta i utvecklingsarbetet

även i de fall frågorna inte direkt berör det egna företaget. Detta eftersom sammanhanget och problemställningen ändå har en mer eller mindre direkt anknytning till företagets direkta omgivning.

Övriga myndigheter delar i stort samordnarnas upplevelse om näringslivets engagemang och att graden av samverkan inte ökat i nämnvärd utsträckning. En majoritet av länsarbetsnämnderna är dock positiva och bedömer att kontakterna förbättrats i och med att en arena för vidgad diskussion om de kortsiktiga och långsiktiga behoven av arbetskraft skapats. Universitet och högskolor är mer kritiska än föregående år när det gäller att partnerskapen inte lyckats knyta näringslivet närmare verksamheten.

Kommunernas och den lokala nivåns delaktighet allt mer i fokus

I en allt mer internationaliserad ekonomi betonas ofta den lokala miljöns betydelse för arbetet med en hållbar tillväxt. Perspektivet har också belysts inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken. Mellankommunal samverkan är en viktig och flexibel form för att sammanföra lokalanknutna frågor med mer regionspecifika frågor. Synsättet pekar på betydelsen av att även kommunerna på ett aktivt sätt engagerar sig i utvecklingsarbetet. Stärkta samverkansformer mellan kommuner ligger i linje med riktlinjerna för tillväxtprogrammen. I ljuset av att den lokala nivåns betydelse ökar ställs också krav på att strategidokument som utarbetas på såväl regional som lokal nivå samspelar med varandra. Underförstått är det inte alltid storleken på finansieringen som avgör ett programs styrka, utan snarare på vilket sätt olika finansieringskällor eller aktörer samspelar med varandra.

Flera av samordnarna upplever ett ökat engagemang bland kommunerna även om erfarenheterna varierar. Delaktigheten har bl.a. stimulerats via konkreta klustersatsningar i vilken kommunerna och näringslivet kommit att spela en viktig roll. Gemensamt tycks i många fall vara att kommunernas ansvarsområden har uppmärksamats och stärkts. Kompetensutvecklingsåtgärder och

Nationellt program för innovationssystem och kluster

Delegationen för utländska investeringar i Sverige (ISA), Verket för innovationssystem (VINNOVA) och Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) har fått regeringens uppdrag att genomföra ett nationellt program för utveckling av innovationssystem och kluster. Programmet finansieras av regeringen med 70 miljoner kronor och löper under perioden 2002-2004. Därtill kommer ytterligare finansiering av deltagande aktörer. Programmet ska vara nära kopplat till nuvarande regionala tillväxtavtal och kommande regionala tillväxtprogram.

Läs mer: www.innovationssystemochkluster.nu

VINNVÄXT

Parallellt har VINNOVA lanserat ett program med målet att stärka tillväxten i ett antal regioner genom utveckling av dynamiska innovationssystem – VINNVÄXT. Under loppet av en tioårsperiod planerar VINNOVA att fördela 400 miljoner kronor för detta ändamål. Programmet vänder sig till alla företag, forskningsorganisationer, offentlig verksamhet eller nätverk som ser en möjlighet att utveckla effektiva och internationellt konkurrenskraftiga innovationssystem.

Läs mer: www.vinnova.se

Program för lokal näringslivsutveckling (LNU)

Programmet för lokal näringslivsutveckling ger stöd till insatser som främjar strategiskt arbete med näringslivsutveckling på den kommunala nivån och bidrar till ett förbättrat samspel mellan lokal och regional nivå. Programmet ska bl.a. ge kommunerna bättre förutsättningar att medverka i det regionala utvecklingsarbetet. Insatser koncentreras till de två första åren av programperioden så att kunskaper och erfarenheter kan integreras i de regionala tillväxtprogrammen. Programperioden är 2002 – 2004 och regeringen bidrar med 25 miljoner kronor. NUTEK ansvarar för programmets genomförande. Läs mer: www.nutek.se

breddbandsutbyggnad har medfört ett ökat kommunalt engagemang på den regionala arenan. I flera län, bl.a. Östergötland, förklarar man det ökande engagemanget med satsningar på att genomföra lokala tillväxtavtal som stöd till de regionala. Även i Jönköping märks ett ökat engagemang då kommuner beviljats stöd från programmet för Lokal Näringslivsutveckling (LNU). Övriga myndigheter uttrycker inte explicit att samverkan med kommunerna ökat men en klar majoritet både bland myndigheter och universitet och högskolor framhäver att samarbetet med lokala myndigheter och organ ökat.

Hållbarhetsaspekten i tillväxtavtalen

I tillväxtavtalen ska jämställdhet mellan könen och ekologisk hållbar utveckling vara inarbetade perspektiv i avtalets samtliga dimensioner. Successivt har även integrationsperspektivet utvecklats inom ramen för det pågående arbetet. I den nya regionala utvecklingspolitiken tydliggör regeringen sin syn på hållbar utveckling. Det regionala tillväxtavtalsarbetet ska medverka till en hållbar utveckling. Med hållbar avses att politiken ska bidra till att nuvarande och kommande generationer kan erbjudas sunda ekonomiska, sociala och ekologiska förhållanden. Politiken ska därmed bidra till att öka den ekonomiska tillväxten i alla lokala arbetsmarknadsregioner för att därigenom öka den nationella tillväxten. På samma sätt ska politiken bidra till de sociala aspekterna,

bl.a. sysselsättning, jämställdhet och välfärd samt de ekologiska aspekterna, bl.a. minskad miljöpåverkan av mänskliga aktiviteter samt god hälsa och miljö. Det är viktigt att sociala och miljömässiga frågor ses som drivkrafter och möjligheter för utveckling och tillväxt. Hållbar tillväxt är såväl en ledningsfråga som ett förhållningssätt och en kompetensfråga hos berörda myndigheter, organisationer och företag.

Insatser under 2002

Tidigare uppföljningar har pekat på såväl brister i länens beaktande av de horisontella perspektiven som behovet av att utveckla en tvärspektoriell metodik för hållbar utveckling. Efter några års intensivt programarbete framstår det nu som om insikten och förståelsen av behovet att hantera hela hållbarhetsdimensionen successivt ökat inom partnerskapen. Under avtalsprocessen har flera län byggt upp olika kompetensnätverk i syfte att hantera hållbarhetsfrågorna mer strategiskt. Dessa grupperingar kan t.ex. medverka i olika analyser, förstudier och projektbeslut, främst inom miljö-, jämställdhets- och integrationsområdet. Experter från länsstyrelsen ingår ofta i dessa nätverk. Kunskapsspridning och information i form av seminarier och kurser utgör den vanligaste formen av insatser för att stärka integreringen av hållbarhetsaspekterna i tillväxtavtalsarbetet. Skillnader i hur dessa frågor hanteras mellan olika län är fortfarande stora. I vissa fall verkar det som om hållbarhetsaspekterna bidragit till ett vidgat synsätt på vad som kan generera tillväxt. I Stockholms tillväxtavtal lyfts t.ex. vård och omsorg fram som potentiella tillväxtområden. Dalarna framstår, i ett jämförande perspektiv, som ett län där arbetet med hållbarhetsfrågorna fått en god förankring inom prioriterade arbetsområden:

"Sammanfattningsvis kan sägas att länet under 2002 har intensifierat sina insatser i arbetet för en hållbar utveckling både finansiellt och aktivitetsmässigt. (...) Länsstyrelsens verksamhetsplan i sin helhet och budget för de regionalpolitiska medlen har en klar inriktning för ökade insatser för en hållbar utveckling. Ekologisk hållbar utveckling, och jämställdhet är horisontella mål i det regionala tillväxtavtalet och genomsyrar därför allt arbete."

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Tillväxt jämt – metoder för integrering av ett jämställdhetsperspektiv i tillväxtprogram

Jämställdhet utgör ett viktigt perspektiv i hållbarhetsdimensionen. Mot bakgrund av detta skall jämställdhetsfrågorna genomsyra arbetet med tillväxtavtal och tillväxtprogram. Jämställdhet blir därmed ett ansvar för alla som på olika sätt är involverade i arbetet. För att detta skall kunna genomföras krävs utveckling av metoder och strategier som kan underlätta arbetet och sprida erfarenheter mellan länen. Därför utsåg regeringen Blekinge, Jämtland och Västra Götaland till pilotlän med uppdrag att arbeta med metodutveckling och spridning av erfarenheter av att integrera ett jämställdhetsperspektiv i tillväxtavtal och tillväxtprogram. Erfarenheter från arbetet och förslag på metoder för en framgångsrik integrering finns dokumenterade i boken "Tillväxt jämt".

Läs mer: "Tillväxt jämt", 2002, Marianne Bull. Beställningar: Västra Götalandsregionen, tfn vxl: 031 - 63 05 00, webbplats: www.vgregion.se

Intresset och engagemanget för hållbarhetsfrågor har enligt en majoritet av samordnarna intensifierats under de senaste åren. Samtidigt föreligger även fortsättningsvis ett behov av att fördjupa kunskapen och utveckla metoder kring hur man mer konkret införlivar hållbarhetsperspektivet i arbetet. Samordnaren i Gävleborg och Västerbotten uttrycker det på följande sätt:

"Frågorna är i rätt hög grad närvarande men dokumentationen är dålig och systematiken och metodiken är bristfällig. Hållbarhetsfrågorna har inte hittat sin form. (...) Det finns förvisso också många exempel på metodiska grepp som checklistor, seminarier, deltagare i åtgärdsgrupperna mm. Fortfarande tycks det ändå vara så att en mera genomgripande metodik saknas. Viljan finns men metodiken är otydlig. Några tydliga strategier finns inte".

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

"Inför revisionen under hösten 2002 av 2003 års tillväxtavtal diskuterades de horisontella målen med de 39 avtalslutande parterna. Även utvärderingen har intervjuat projektägare och företag om de horisontella målen. Det har visat sig svårt att implementera de horisontella målen

i arbetet och att man har svårt att se målen som en drivkraft för tillväxt. Man upplever att målen är påklistrade".

Länsstyrelsen i Västerbottens län

För att nå hållbarhet i regional utveckling krävs att de ekonomiska, sociala och ekologiska perspektiven integreras horisontellt i verksamheten. Tidigare uppföljningar visar på behovet av att integrera olika hållbarhetsaspekter och utarbeta en tvärspektoriell metodik för hållbar utveckling. Fortfarande utvecklas arbetssätt och metodik för ekonomiska, sociala och ekologiska perspektiv separat. I vissa län uttrycks dock en strävan mot att i högre utsträckning integrera alla aspekter i den ordinarie verksamheten. Citatet nedan exemplifierar detta:

"Frågorna om hållbarhet har en självklar bäring på andra viktiga regionala "planerings"-processer som pågår – infrastrukturplaneringen och miljömålsarbetet. Det finns en strävan – från länsstyrelsens sida och i länet – att "få ihop" dessa processer. Praktiken visar dock att det lätt blir så att olika personer deltar i de skilda processerna. Man ska självfallet inte underskatta den problematik som ligger i detta, men inte heller överdriva de målkonflikter som finns."

Länsstyrelsen i Värmlands län

Slutsatser

- Tillväxtavtalsarbetet upplevs bidra till att arbetsmarknadsutbildningar bättre anpassas till näringslivets behov. Också integrationsfrågornas betydelse för hållbar tillväxt har lyfts fram inom ramen för tillväxtavtalen.
- En klar majoritet av högskolorna och universiteten upplever att deltagandet i tillväxtavtalsarbetet har bidragit till ett mervärde i såväl den egna organisationen som i det regionala utvecklingsarbetet.
- Tillväxtprogrammets fokus på kluster och innovationssystem bedöms kunna bidra till att ytterligare stärka samverkan mellan näringslivet, lärosäten och andra offentliga aktörer.
- Kommunerna har successivt fått en allt mer aktiv roll i det regionala tillväxtavtalsarbetet. Bildandet av kommunala samverkansorgan har av naturliga skäl bidragit till detta. Det är viktigt att utvecklingen fortsätter inom ramen för arbetet med regionala tillväxtprogram, inte minst för att ytterligare stärka en effektiv samordning av kommunala och statliga åtaganden av betydelse för hållbar tillväxt
- En förutsättning för ett framgångsrikt arbete med hållbarhetsaspekterna är att partnerskapet har en förståelse för och insikt om dessa frågors betydelse i ett långsiktigt perspektiv. Årets uppföljning indikerar att arbetet med hållbarhetsaspekterna har intensifierats. Samtidigt föreligger även fortsättningsvis ett behov av att fördjupa kunskapen och utveckla metoder kring hur man konkret införlivar hållbarhetsperspektivet i tillväxtprogramarbetet.

3. Finansiering av tillväxtavtalen 2002

Finansiering 2002

Inför utarbetandet av de regionala tillväxtavtalen gavs de regionala partnerskapen stor frihet att utveckla, driva och följa upp resultat och effekter av tillväxtavtalsarbetet. Varje län har, utifrån egna analyser, bedömt vilka insatser som prioriteras och vilka finansiärer som därmed bör ingå i arbetet. Avtalens innehåll är därmed lokalt och regionalt utformade och anpassade efter länens specifika förutsättningar när det gäller struktur, finansiering och uppföljningsmetodik.

Av redovisningen från länen framgår att beslutade medel inom ramen för samtliga 21 tillväxtavtal uppgår till 11,9 miljarder kronor 2002.⁸ Detta motsvarar en minskning med 11 procent (1,5 miljarder kronor) jämfört med 2001 (13,4 miljarder).⁹ Hälften av länen redovisar en minskad finansiering för 2002. Bland de län som redovisar kraftigast minskning återfinns bl.a. Gotland och Gävleborg vars finansiering sjönk med 66 respektive 55 procent i förhållande till föregående år.

Tillväxtavtalet i Stockholm redovisar däremot en kraftig ökning, mycket till följd av en utökad ram från Östersjömiljarden II. Även Jönköping redovisar en kraftig ökning av tillväxtavtalets finansiering 2002.

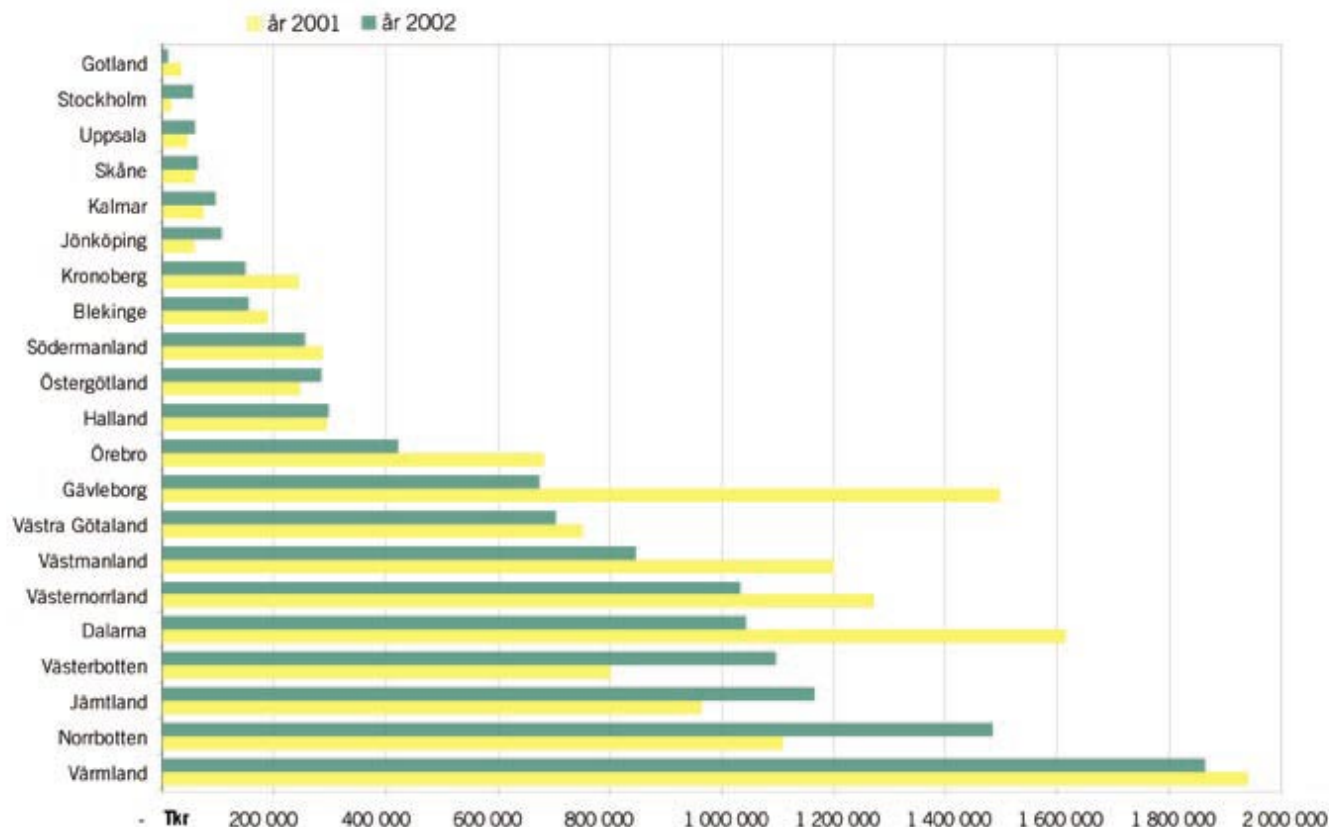
Det finns en viss risk med att använda beslutade medel på årsbasis som grund för redovisningen. Uppföljningen av avtalen 2002 tydliggör detta. Under tillväxtavtalens första år bidrog bl.a. den försenade starten av EU:s strukturfonder till att beslut ämnade för år 2000 sköts fram till 2001.

Insatsområden

Länens prioriteringar av medel inom tillväxtavtalen redovisas inom nio insatsområden. I kapitlet med de länsspecifika uppgifterna redovisas även de enskilda tillväxtavtalens fördelning per insatsområde. Som framgår av diagram 2 utgör Näringslivsutveckling det i särklass största insatsområdet och motsvarar 47 procent av den totala finansieringen (5,6 miljarder kronor). Andelen

⁸ Med beslutade medel avses medel knutna till insatsbeslut som partnerskapet fattat under året. Utbetalning av beslutade medel kan löpa även under kommande år.
⁹ Uppgift om beslutad finansiering 2001 har reviderats med 200 miljoner jämfört med uppföljningen av tillväxtavtalen Andra året Ds 2002:34

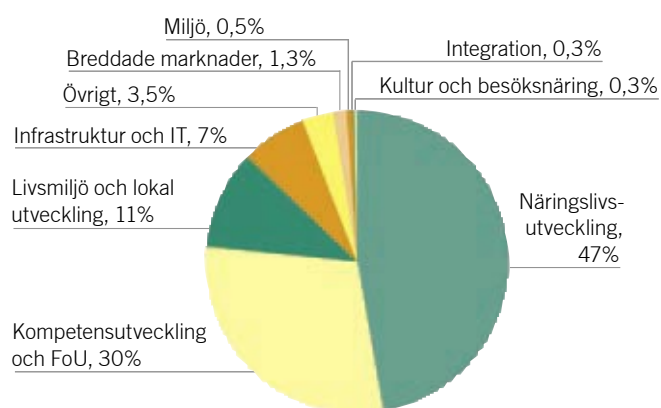
Diagram 1: Finansiering av tillväxtavtalen 2001 respektive 2002 (tkr)

Källa: Rapporter från länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan

redovisade insatser som främjar näringslivsutveckling har ökat med fyra procentenheter jämfört med 2001. Aktiviteter inom insatsområdet Näringslivsutveckling syftar i första hand till att stödja och utveckla regionens näringsliv bl.a. genom stöd till utveckling av innovations-system och kluster, marknadsföring, selektiva regionala företagsstöd och företagsrådgivning.

Diagram 2: Fördelning av beslutade medel per insatsområde 2002

Källa: Rapporter från länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan

Kompetensutveckling, forskning och utveckling utgör ett annat viktigt insatsområde och omfattar 3,5 miljarder kronor. Här återfinns exempelvis aktiviteter som syftar till att höja kompetensen i arbetskraften vilket bland annat sker genom satsningar på vuxen- och arbetsmarknadsutbildningar. Näringslivets behov av arbetskraft med rätt kompetens har i många avtal uppmärksamats och bidragit till prioriteringar av insatser som syftar till att främja arbetskrafts- och kompetensförsörjningen.

En bidragande orsak är Mål 3 som av flera samordnare nämns som en betydelsefull finansieringskälla. Även utveckling av högre utbildning och utökade kontaktytor mellan FoU-verksamhet och näringsliv samt övriga samhällsorganisationer utgör prioriterade områden.

Livsmiljö och lokal utveckling utgör det tredje största insatsområdet och omfattar 1,3 miljarder kronor. Insatser inom detta område kan exempelvis handla om utveckling av Lokala utvecklingscentra, dvs. arenor och mötesplatser för näringsliv, offentliga aktörer m.fl. som syftar till informationsutbyte och kontaktskapande.

Insatsområdet Infrastruktur och IT utgör sju procent av tillväxtavtalen. Finansieringen av området har mellan 2001 och 2002 minskat med 51 procent till 800 miljoner kronor. Satsningar på infrastrukturprojekt som exempelvis bredbandsutbyggnad och andra IT-relaterade investeringar ökade kraftigt under 2001 men minskade under 2002 markant.

Under rubriken Övrigt återfinns medel som inte kan härledas till något annat insatsområde. Det handlar om t.ex. viss finansiell verksamhet och vissa EU-medel som särredovisats inom detta område. Övriga insatsområden Breddade marknader, Miljö, Integration samt Kultur och besöksnäring utgör så små poster att särredovisning inte medför någon ytterligare information.

Viktiga finansiärer av tillväxtavtalen

Tre fjärdedelar av beslutade medel inom ramen för tillväxtavtalen består av offentliga medel. Staten står för 44 procent (5,3 miljarder kronor) av den totala finansieringen och är därmed den i särklass största finansiären. I förhållande till 2001 har statens finansiering minskat med 10 procent (560 miljoner kronor).

Privata företags finansiering motsvarar 23 procent (2,7 miljarder kronor). Andelen är i nivå med föregående år men summan har minskat med 200 miljoner kronor. De länsvisa skillnaderna är tydliga avseende den

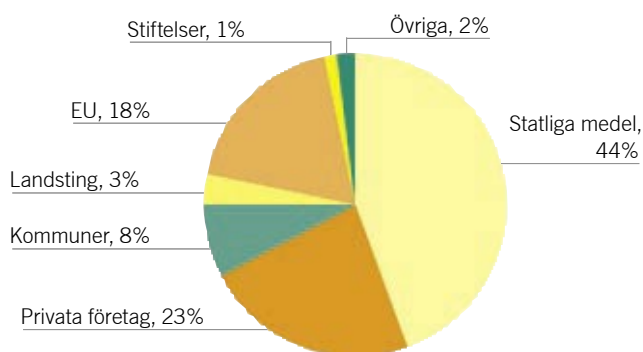
Tabell 2: Finansiering av insatsområden inom ramen för regionala tillväxtavtal 2002

Insatsområde	År 2002 tkr	Förändring 2002 – 2001	Som andel av RTA
Näringslivsutveckling	5 600 000	-1%	47%
Kompetensutveckling, FOU	3 500 000	-9%	30%
Livsmiljö och lokal utveckling	1 300 000	21%	11%
Kultur- och besöksnäring	32 000	-77%	0,3%
Breddade marknader	160 000	4%	1,3%
Infrastruktur, IT	800 000	-51%	7%
Integration	33 000	66%	0,3%
Miljö	60 000	22%	0,5%
Övrigt	400 000	-41%	3,5%
Summa	11 900 000	-11%	100%

Källa: Rapporter från länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan

privata finansieringen. I Örebro, Dalarna och Jämtland motsvarar den privata finansieringen en tredjedel av tillväxtavtalen. På Gotland och i Östergötland är däremot andelen medel som privata finansörer bidrar med mycket liten. Skillnaderna kan till stor del tillskrivas de selektiva regionala företagsstöden vars regelverk innebär att företag som erhåller stöd själva bidrar med viss finansiering. Regionalt företagsstöd får bara ges i vissa delar av landet.¹⁰ Övrig privat finansiering sker oftast genom medfinansiering av projekt där företagen själva eller tillsammans med andra företag är föremål för utvecklingsinsatser.

Diagram 3: Finansiering av tillväxtavtalen i 21 län 2002 (totalt 11,9 mdkr)

Källa: Rapporter från länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan

Samordnarnas rapportering indikerar att det främst är små och medelstora företag som medfinansierar tillväxtavtalen. Fördelningen av aktiva företag som deltar i insatser motsvarar i stort den struktur som återfinns i svenskt näringsliv. Uppsala, Skåne och Västra Götaland uppger att även större företag medverkar i avtalen. Som exempel kan nämnas Oracle i Skåne och Cylinda i Västra Götaland.

Kommuner och landsting står tillsammans för 11 procent av finansieringen varav den kommunala andelen uppgår till 8 procent. Kommunernas finansiering motsvarar 900 miljoner kronor vilket är en minskning med

¹⁰ För mer information om de olika selektiva regionala företagsstöden hänvisas till NUTEK:s hemsida www.nutek.se

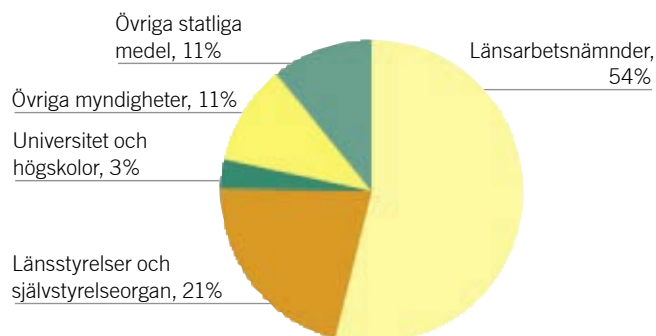
200 miljoner kronor från föregående år. Landstingen finansiering motsvarade 400 miljoner kronor vilket är närapå en fördubbling från 2001. Kommunernas delaktighet i tillväxtavtalen tar sig bland annat uttryck i att de är huvudmän för olika former av utbildningsinsatser för vuxna som exempelvis kvalificerade yrkesutbildningar och lokala lärcentra. Uppsala och Västra Götalands län redovisar den största andelen kommunala medel i tillväxtavtalen. Lägst andel redovisar Gotland, Skåne och Örebro län.

EU:s strukturfonder, såväl Mål 1, 2 och 3 som gemenskapsinitiativen (Interreg, Equal, Urban och Leader), kompletterar och förstärker insatserna i tillväxtavtalen. Jämfört med den relativt kraftiga ökningen under 2001 har EU-finansieringen minskat med 650 miljoner kronor 2002 och uppgick till 2,2 miljarder kronor.

Statlig finansiering

Arbetsmarknadsverket via länsarbetsnämnderna är den största finansören av avtalen. Under 2002 avsattes totalt 2,8 miljarder kronor till åtgärder som ingår i tillväxtavtalen. Länsarbetsnämndernas medel finansierar i huvudsak olika former av arbetsmarknadsutbildning. De årliga uppföljningarna visar att redovisningsprinciperna länsarbetsnämnder emellan skiljer sig avsevärt. I några län redovisas enbart olika kostnader för utbildning. I andra län lyfts även aktivitetsstödet in som en del av finansieringen.

Diagram 4: Statlig finansiering av tillväxtavtalen 2002 (totalt 5,3 mdkr)

Källa: Rapporter från länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan

Staten i samverkan – RRV studie om tillväxtavtalen

RRV har under 2001/2002 studerat de regionala myndigheternas (länsstyrelser, länsarbetsnämnder samt universitet och högskolor) roll och engagemang i de regionala tillväxtavtalen. RRV:s granskning av tillväxtavtalsprocessen har bidragit till en ökad kunskap om de möjligheter och problem som ett utvecklat tvärsektoriellt arbetssätt medför. I rapporten lämnar myndigheten ett antal förslag med bäring på arbetet med regionala tillväxtprogram. Bland annat föreslås tydligare krav på löpande uppföljning av de aktiviteter och åtgärder som avses genomföras inom ramen för programmen, något som regeringen senare tydliggjort i de riktlinjer som styr arbetet med regionala tillväxtprogram.

Läs mer: "Staten i samverkan – Myndigheternas roll i de regionala tillväxtavtalen" (RRV 2002:23)

Totalt fattade länsstyrelserna och regionala självstyrelseorgan beslut om finansiering av tillväxtavtalen motsvarande 1,1 miljard kronor 2002 vilket är i nivå med föregående års finansiering.

Bland statliga finansiärerna märks också kategorin Övriga myndigheter som tillsammans bidrar med 500 miljoner kronor. Här återfinns exempelvis Skolverkets och Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildnings (KY) satsningar på vuxenutbildning och lärcentra. Även VINNOVA och NUTEK bidrar med omfattande finansiering för att främja och förstärka regionala projekt som bl.a. syftar till att utveckla innovationssystem och kluster, entreprenörskap och lokal näringslivsutveckling. Riksantikvarieämbetet delfinansierar t.ex. en satsning i Blekinge för ökade kunskaper om kulturarvet och Naturvårdsverket har medverkat i pilotlänsarbetet för ökad miljöintegration i tillväxtavtalen. Andra statliga finansiärer som samordnarna redovisar är bl.a. ALMI Företagspartner AB, Försäkringskassorna, Vägverket, Statens Kulturråd, Integrationsverket, Ungdoms-

styrelsen och Statens energimyndighet. Flera av dessa bidrar i första hand med metod- och kompetensstöd.

Universitet och högskolor deltar aktivt i tillväxtavtalen. I första hand bidrar lärosätena med kompetens i form av personalresurser men också med finansiella resurser. Förfogande av lärosätenas utbildningsinsatser är naturligtvis också centralt för tillväxtavtalsarbetet. Flera av lärosätena har i sina svar angivit att bristen på resurser på regional nivå samt egna öronmärkta samverkansmedel försvårar arbetet med tillväxtavtalen.

Under posten Övriga statliga medel återfinns en heterogen blandning av finansiärer bl.a. statliga bolag och stiftelser som TeliaSonera, 6:e AP-fonden och Svensk kärnbränslehantering AB. Sammantaget bidrar dessa med 500 miljoner kronor. Här ingår även medel från Östersjömiljarden II som bl.a. utgör ett dominerande inslag i Stockholms tillväxtavtal. Till följd av att länen kategoriserar finansiärer på skilda sätt kan t.ex. en offentlig stiftelse som ett län redovisar under Övriga statliga medel i ett annat län redovisas under Stiftelse.

Sammanfattning

- Beslutade medel uppgick 2002 till 11,9 miljarder kronor, en minskning med 11 procent eller 1,5 miljarder kronor jämfört med 2001. Hälften av samordnarna redovisar minskade resurser under 2002. Den största minskningen i förhållande till 2001 hade Gotland och Gävleborg.
- Fördelningen mellan olika insatsområden är relativt stabil över tiden. Knappt hälften av insatserna (5,6 miljarder kronor) satsas på olika former av näringslivsfrämjande verksamheter. Insatsområdet Infrastruktur och IT har minskat kraftigt jämfört med föregående år.
- Staten utgör fortfarande den enskilt största finansiären av tillväxtavtalen (5,3 miljarder kronor). Privata företags andel av finansieringen är oförändrad medan EU-medlens andel minskat något.
- Samverkan mellan aktörerna skapar bättre förutsättningar för samordning av såväl insatsers inriktning som finansiering av dessa. Inför arbetet med regionala tillväxtprogram är det viktigt att understryka betydelsen av förbättrade redovisningsprinciper som ett led i att åstadkomma en effektivare samordning och därmed samordningsvinster.

4. Regionalt lärande

Tillväxtavtalen – en långsiktig lärprocess

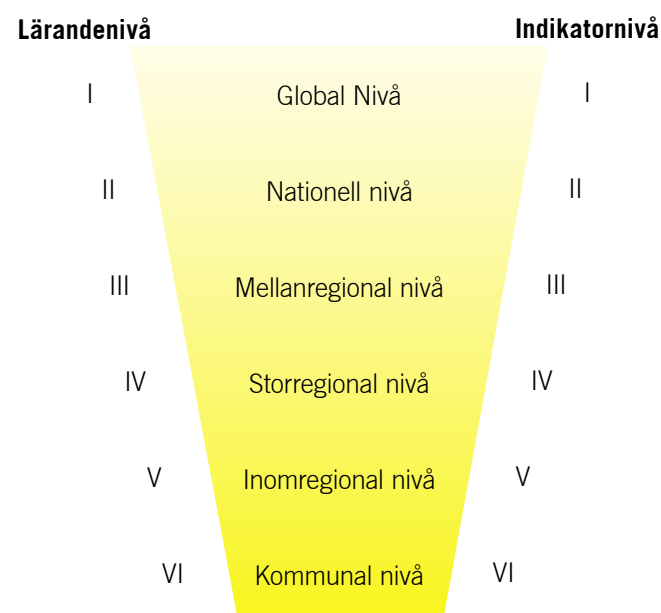
Arbetet med tillväxtavtalen är en läroprocess som omfattar både organisationer och individer. Syftet med en lärande process är att de som berörs löpande skall kunna dra nytta av gemensamma erfarenheter som uppnås och därmed successivt kunna lösa nya uppgifter bättre.

Begreppet *lärande region* har under senare år blivit alltmer uppmärksammat bland forskare och politiker, dels som vision som syftar till praktiska åtgärder i den regionala utvecklingen, dels som teoretiskt koncept för att kunna studera och förstå särskilda processer. I detta avsnitt har samordnarnas rapporter analyserats med utgångspunkt i ett antal begreppspar hämtade från aktuell forskning inom lärandeområdet. I ett första steg identifieras olika geografiska nivåer där det regionala lärandet sker. Därefter har olika handlings- och lärandemönster i tillväxtavtalsarbetet kategoriserats. Avslutningsvis redovisas hur länen arbetar med indikatorer för att följa och utvärdera arbetet.

Lärandets geografiska dimension

Med utgångspunkt i en matris kan sex olika geografiska nivåer i det regionala lärandet identifieras. I detta perspektiv kan en region lära på global, nationell, mellanregional, storregional, inomregional eller kommunal nivå. Dessa nivåer förekommer i renodlade former eller i olika typer av kombinationer. När en region lär på flera nivåer placeras den i den högsta lärandenivå.

Figur 1: Indikatormatris för lärandets geografiska nivåer

Indelningen av länen baseras främst på information om eventuella jämförelser och erfarenhetsutbyten som länen genomför för att förbättra lärandet i tillväxtavtalsarbetet. En analys av samordnarnas svar ger vissa indikationer för hur det regionala lärandets geografi utvecklas över tiden.

Av analysen framgår att merparten av länen utvecklat ett inomregionalt och mellanregionalt lärande. Bland de län som ingår i grupperingen inomregionalt lärande (Värmland, Örebro, Uppsala, Kronoberg, Blekinge, Skåne, Västmanland) tycks det inte ske några jämförelser eller systematiska erfarenhetsutbyten med andra län som bas för lärandet. I den kategori av län som utvecklat ett mellanregionalt lärande sker i viss utsträckning systematiska erfarenhetsutbyten. I de fyra nordliga länen anordnas t.ex. regelbundna träffar för att utbyta idéer och erfarenheter. Även Halland, Kronoberg och Jönköping har i samma syfte medverkat i olika former av erfarenhetsutbyten. Stockholm, Gävleborg och Östergötland anger även att denna typ av aktiviteter ingår i utvecklingsarbetet. Västra Götaland kan sägas ha utvecklat ett storregionalt lärande. I regionen tillämpas löpande jämförelser mellan delregionerna. Dalarna har utvecklat ett lärande på nationell nivå, mycket på grund av ett aktivt engagemang i nationella och mellanregionala initiativ. Södermanland och Kalmar uppvisar utifrån analysen ett lärande på global nivå. Detta kännetecknas bl.a. av regelbundna kontakter och erfarenhetsutbyten med andra regioner, även på internationell nivå.

Det regionala lärandets handlingsnivåer

Olika nivåer av lärande hos regionerna motsvaras också av skillnader i handlingsnivåer. Man brukar skilja på fyra olika, men samspelande handlingsnivåer:

- Rutinbaserat handlande, Nivå I
- Regelbaserat handlande, Nivå II
- Kunskapsbaserat handlande, Nivå III
- Reflektivt handlande, Nivå IV

Den rutinbaserade nivån (Nivå I) innefattar automatiserade handlingar som regionen utför utan medveten kontroll. Detta handlande kan betraktas som det rutinartade stadiet i en lärandeprocess. Det rutinbaserade handlande ställer endast låga krav på uppmärksamhet och medveten kontroll, något som är utmärkande för väl inlärd färdigheter, och som leder till att regionen kan utföra handlingar smidigt. Följande län karaktäriseras av ett rutinbaserat handlande: Blekinge, Gotland, Norrbotten, Skåne, Värmland, Västerbotten, Väster-

norrland och Västmanland. Dessa läns svar på frågor angående vilka typer av uppföljningar och utvärderingar som har använts i tillväxtavtalsarbetet tyder på en svag utvärderingskultur. Detta har de gemensamt med Uppsala, Örebro, Jönköping och Kronobergs län som uppvisar ett regelbaserat handlande. På den regelbaserade nivån (Nivå II) regleras handlandet av mer eller mindre medvetna regler. Här förutsätts alltså en förmåga hos regionen att kunna avgöra vilken av reglerna som ska tillämpas.

Det är medvetet analytiskt tänkande som styr det kunskapsbaserade handlandet (Nivå III). Denna typ av handlande krävs framför allt i nya och okända situationer, men även i välkända situationer när det uppstår problem som inte låter sig lösas med konventionella metoder. Till denna grupp hör följande län: Gävleborg, Halland, Jämtland, Kalmar, Stockholm, Västra Götaland och Östergötland.

Det reflektiva handlandet (Nivå IV) grundas på regionens reflektioner över den uppgift som regionen förelagts eller valt själv, samt på verksamhetens mål och underliggande värderingar tillsammans med regionens analys av det egna handlandet i förhållande till verksamhetsrelaterade mål. Denna typ av reflektion kräver att regionen har förmåga att distansera sig till sektoriellt lärande och tänka i alternativa nätverk och kritiskt analysera förutsättningarna för sitt handlande och lärande i nätverk. Dalarnas län är ensamt om att tillhöra denna krets.

Det är viktigt att påpeka att de fyra handlingsnivåerna inte utesluter varandra, utan kompletterar snarare varandra. Man bör därför undvika att rangordna de olika handlingsnivåerna som om någon av dem vore mer eftersträvningsvärd än någon annan. Naturligtvis blir det regionala lärandets utveckling tämligen begränsad om handlandet endast sker på rutinbaserad och regelbaserad nivå, men det motsatta är inte nödvändigtvis sant bara för att regionen ges möjlighet att handla på de kunskapsbaserade och reflektiva nivåerna och uteslutande handlar på dessa nivåer. Detta resonemang leder till att det inte är helt orimligt att anta att idealtypen för lärande är den region som har förvärvat förmågan att vid behov förena lärandeformer på alla fyra handlingsnivåer.

Lärande- och handlingsnivåer

Såväl *likheter* som *olikheter* mellan länens lärande har analyserats och ett grundläggande mönster för det regionala lärandet kan utläsas utifrån arbetet med regionala tillväxtavtal. Här konstateras att det inomregionala lärandet domineras av regel- eller rutinbaserat handlande.

Det är endast lärande på nationell och global nivå som tycks gynna en högre form av lärande, där ett mer kreativt lärande kombineras med reflektivt handlande. Lärande på global nivå utan en trygg förankring i ett nätverkbaserat lärande på regional och nationell nivå tycks inte ge optimala förutsättningar för regionalt

lärande. Det kan vara en förklaring till att Kalmar och Södermanland lär på global nivå, men befinner sig på lägre handlingsnivåer än Dalarna som i huvudsak lär på nationell nivå (se tabellen nedan).

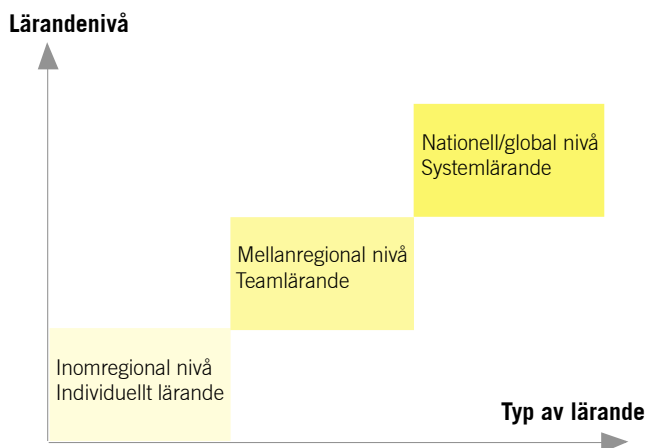
Tabell 3: Lärandenivå och handlingsnivå

Lärandenivå	Handlingsnivå	Län
Global	Kunskapsbaserat Kunskapsbaserat	Kalmar Södermanland
Nationell	Reflektivt	Dalarna
Mellanregional	Kunskapsbaserat Rutinbaserat Kunskapsbaserat Rutinbaserat Rutinbaserat Kunskapsbaserat Kunskapsbaserat Regelbaserat Kunskapsbaserat	Halland Västernorrland Jämtland Västerbotten Norrbotten Stockholm Östergötland Jönköping Gävleborg
Storregional	Kunskapsbaserat	Västra Götaland
Inomregional	Rutinbaserat Rutinbaserat Regelbaserat Rutinbaserat Regelbaserat Rutinbaserat Rutinbaserat Regelbaserat	Blekinge Gotland Kronoberg Skåne Uppsala Värmland Västmanland Örebro

Lärandets bredd och höjd

Det regionala lärandet har ytterligare analyserats genom en kodifiering av frågan om vilka typer av uppföljningar och utvärderingar som har genomförts och av vem. Med utgångspunkt i regionernas utvärderingsbeteende har tre huvudtyper av lärande identifierats. Den första lärandekategorin har kallats för *individuellt lärande*. Denna typ av lärande förekommer när varje aktör lär för sig och utvärderingen av tillväxtavtalet utförs som en enskild aktörs uppgift. Den andra typen av lärande kan betecknas som *teamlärande* och förekommer när två eller fler aktörer från partnerskapet är direkt involverade i beställningen eller utförandet av utvärderings- eller uppföljningsarbetet. Teamlärande kan innefatta nya sätt att forma teamets ansvar eller kan det innefatta olika former av samspel mellan team medlemmar. *Systemlärande* är den tredje kategorin och förekommer när hela partnerskapet är aktivt involverat i utvärderings- och uppföljningsarbetet på ett kontinuerligt sätt. En slutsats angående det regionala lärandets utveckling tycks vara att ju högre geografisk lärandenivå desto större förutsättningar för förekomsten av systemlärande. Sambandet mellan lärandets geografiska nivå och läroprocessen kan illustreras enligt nedan

Figur 2: Geografisk nivå och lärandenivå

Indikatorer i tillväxtavtalsarbetet

Länens arbete med olika former av indikatorer har identifierats med utgångspunkt i en analys av samordnarnas svar på frågor som berör de indikatorer som används för att följa upp och utvärdera tillväxtavtalsarbetet.

Drygt hälften av länen uppger att det främst är traditionella åtgärds- och projektindikatorer eller en blandning av åtgärds- och regionalekonomiska indikatorer som används. Detta sker ofta utan att dessa indikatorer på ett relevant sätt kopplas till det förväntade utfallet av arbetet med tillväxtavtalet. I Uppsala och Örebro län blandas regionalekonomiska och åtgärdsbaserade indikatorer. De län som uteslutande anger regionalekonomiska indikatorer som de viktigaste utvärderings- och uppföljningsmått är Jönköping, Kronoberg och Örebro. Huruvida den här typen av indikatorer är ändamålsenliga för uppföljningen av arbetet med tillväxtavtal problematiseras inte att döma av rapporteringen.

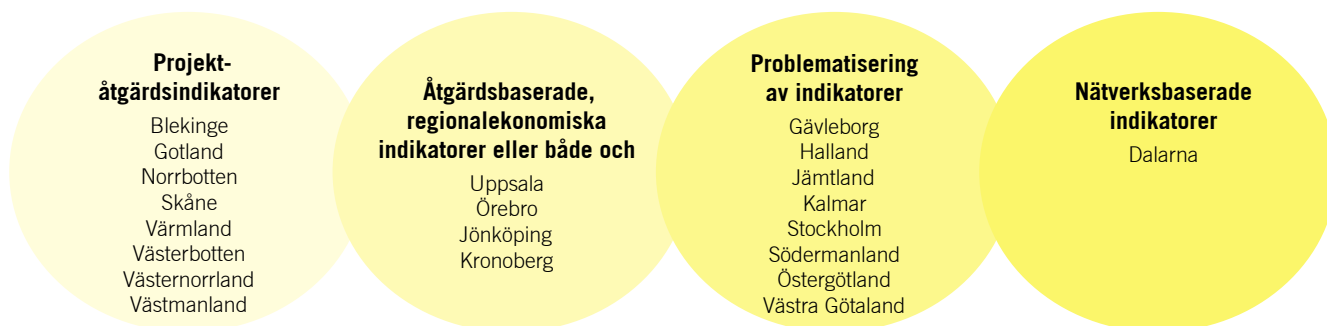
Ett antal län (Gävleborg, Halland, Jämtland, Kalmar, Södermanland, Stockholm, Västra Götaland och Östergötland) utmärker sig antingen med att ange processinriktade indikatorer eller problematiserar indikatorfrågan i förhållande till hur tillväxtavtalsarbetet ska följas upp och utvärderas. Stockholm anger t.ex. att de indikatorer

som har störst betydelse är de som mäter förutsättningar för företag att etablera sig på marknader i Östersjölänerna. Södermanland anger att de indikatorer som har valts ut visat sig vara irrelevanta och det har varit svårt med att hitta lämpliga indikatorer. Inom partnerskapet i Kalmar pågår en kontinuerlig diskussion om relevanta uppföljningsindikatorer - under tiden används dock traditionella aktivitetsindikatorer.

I ovan nämnda grupp problematiserar regionerna möjligheterna för ökat lärande. Uppgifterna och målen är givna medan metoderna och angreppssätten skapas av regionen genom att de experimenterar. Det är lätt att tro att denna form av lärande är överlägsen andra, men till sin natur är detta inget mer än experimentell problemlösning inom ramen för på förhand givna problem.

Utvärderingsbeteendet i Dalarna tycks i vissa avseenden skilja sig från andra län. I länet är det partnerskapet som utvärderar tillväxtavtalet. Tillväxtarbetets sekretariat har varje år haft en dialog med varje part i partnerskapet och diskuterat vad den anser om tillväxtavtalsprocessen, vad som behöver förbättras och vad som är på gång. Dialogen har följts av enkäter som sammanställts och utvärderats. Länsstyrelsen gör månatliga resultatuppföljningar av de regionala utvecklingspolitiska medlen samt en årlig uppföljning av hela partnerskapets finansiering. Partnerskapet har själva under året även gjort en förenklad utvärdering av insatsområdena i tillväxtavtalet och tittat bl.a. på måluppfyllelse och effekter.

Figur 3: Indikatoranvändning i tillväxtavtalsarbetet

Slutsatser – att stödja lärande i alla regioner

- Staten har en viktig roll i att stödja utvecklingen av det regionala lärandet. Kunskapen om regionalt lärande är begränsad. Staten bör medverka till att sprida de erfarenheter som har uppnåtts runt om i landet. Metoder som främjar mellanregionalt lärande bör utvecklas och spridas.
- Ett regionalt systemlärande växer fram och arbetet med tillväxtavtal har bidragit till detta. Inomregionalt lärande är dock fortfarande den vanligaste formen för regionalt lärande. Mellanregionalt lärande gynnar ett mera utvecklingsinriktat lärande än vad inomregionalt lärande gör. Mellanregionalt lärande förefaller ännu vara främmande för många regioner.
- Trots att den samlade informationen kring länens arbete är summarisk kan det utläsas av samordnarnas svar att de flesta län som lär på inomregional nivå tenderar att uppvisa ett individuellt lärande. Förekomsten av teamlärande och systemlärande är störst bland de regioner som lär på storregional, mellanregional, nationell eller global nivå.

5. Från tillväxtavtal till tillväxtprogram

Från 2004 ersätts tillväxtavtalen med regionala tillväxtprogram. Regeringen har inför utarbetandet av förslag till program meddelat vilka riktlinjer och krav som gäller för arbetet.¹¹ Med utgångspunkt i de regionala tillväxtavtalen arbetar partnerskapen för närvarande med att ta fram förslag till kommande program. Detta kapitel presenterar tendenser och lärdomar som främst fokuserar på övergången från tillväxtavtal till tillväxtprogram.

Inriktning och fokus i tillväxtprogrammen

Med undantag av län där kommunala samverkansorgan har bildats under 2002/2003 har arbetet med regionala tillväxtprogram pågått sedan våren 2002. Analysarbetet har prioriterats. Ofta har olika fokusområden och därtill hörande arbetsgrupper bildats. De fokusområden som nämns i rapporteringen från länen beskrivs som kärnverksamhet i pågående tillväxtavtalsarbete. Men det finns också exempel på län som utökat antalet fokusområden. Det kan till exempel gälla frågor om regionförstoring och infrastruktur, ohälsfrågor och bostadsförsörjning. Frågor som berör internationell konkurrenskraft och mellanregional samverkan lyfts också fram som viktiga områden. Det handlar bl.a. om att verka för ökat exportvärde i de företag som verkar i regionen men också att bygga upp tillväxtorienterade samarbeten över läns- och nationsgränser.

Flera samordnare konstaterar att tillväxtavtalen i allt för hög grad fokuserats på pågående eller nyskapade projekt och i allt för liten grad uppmärksammat den ordinarie verksamhetens inriktning och resultat. I Västra Götaland har denna erfarenhet bidragit till en omorientering i arbetet med tillväxtprogram vilket beskrivs i följande citat från samordnaren i regionen:

*"Det regionala tillväxtprogrammet i Västra Götaland kommer att vara ett operativt program med inriktning mot ett fokuserat och systeminriktat förändringsarbete. Arbetsättet innebär en nyorientering av det regionala utvecklingsarbetet med en tydligare **målstyrning** än tidigare. Istället för att fokusera på problem och enskilda åtgärder handlar det om att **identifiera system** och i samverkan med berörda aktörer inom olika sektorer stärka svaga länkar. En tydlig fokusering och kraftsamling kring de viktigaste utvecklingsfrågorna (...) leder till ändrade prioriteringar av befintliga verksamheter. Därför utgör organisationers och myndigheters ordinarie resurser för utveckling en del i tillväxtprogramarbetet och det finns ett ökat behov av medvetenhet hos medverkande aktörer att se sin ordinarie verksamhet som en aktiv resurs för genomförandet av programmet."*

Genomgående betonar samordnarna behovet av en tydlig fokusering och avgränsning av tillväxtprogrammet utifrån ett näringslivsperspektiv. Flertalet samordnare anser att tillväxtavtalsprocessen inneburit ökad samverkan i olika regionala nätverk och att deltagarna i högre utsträckning än tidigare blivit medvetna om regionens tillväxtförutsättningar, dess möjligheter och problem. Samtidigt tycks allt fler regioner inrikta tillväxtarbetet mot mer avgränsade områden. De breda anslagen, som många gånger bidragit till relativt omfattande tillväxtavtal som sällan kunnat operationaliseras fullt ut, har enligt flera samordnare varit nödvändigt för att överhuvudtaget få igång en kreativ process med en mångfald aktörer. Men för att framgent även kunna visa på tydliga resultat anses det vara nödvändigt att avgränsa målsättningarna så att de i högre grad korrelerar med de resurser och verktyg som man förfogar över i regionen. Ambitionen kan sammanfattas i beskrivningen från Länsstyrelsen i Hallands län:

"Ett mindre men mer konkret program än tillväxtavtalet."

och i slutsatsen från Länsstyrelsen i Jämtlands län:

"Omfattningen av tillväxtprogrammet för Jämtlands län bör smalnats av till några fokusområden med tydlig tonvikt på tillväxt utifrån näringslivets behov jämfört med det nuvarande tillväxtavtalet."

För flertalet samordnare framstår de tre strategiska områdena i regeringens riktlinjer för tillväxtprogrammen – arbetskraftsförsörjning, entreprenörskap och företagande samt innovationssystem och kluster – som naturliga utgångspunkter i utformningen av det fortsatta arbetet. Regeringens riktlinjer har enligt många samordnare bidragit till en tydligare inriktning och avgränsning i programutvecklingen.

Det programbaserade arbetet

Av det pågående arbetet med att ta fram förslag till regionala tillväxtprogram framgår att många län väljer att ompröva de arbetsformer och metoder som tillämpats i tillväxtavtalsprocessen. I framtagandet av tillväxtprogrammen lyfts kommuner och andra lokala aktörer fram som viktiga parter – detta är inte minst påtagligt i de län som nyligen bildat kommunala samverkansorgan. En tydligare lokal förankring av tillväxtprogrammen förväntas även bidra till ett ökat deltagande av företag och företagare som därmed ges möjlighet att påverka inriktning och prioriteringar i programmen. Tre tydliga

¹¹ Uppdrag att utarbeta förslag till regionala tillväxtprogram. N2002/10715/RUT

tendenser kan urskiljas i diskussionen kring partnerskaps utformning och funktionalitet i tillväxtprogramprocessen:

- Det finns ett behov av att tydliggöra sambandet mellan regionala och lokala utvecklingsfrågor. Detta sker bl.a. genom en utvecklad dialog med kommuner och andra aktörer på det lokala planet. I denna process eftersträvas också en mobilisering av aktiva och drivande lokala partnerskap. De lokala partnerskapen avses få en mer aktiv roll i genomförandet av tillväxtprogrammen och samtidigt kunna arbeta med frågor som är av stor betydelse för den lokala nivån men som kanske inte alltid återfinns inom ramen för regionens tillväxtprogram.
- Många samordnare betonar även behovet av att åstadkomma en mer process- och resultatorienterad arbetsform. Ett led i denna ambition är att finna former för agerande partnerskap som kan ta ett operativt ansvar för att genomföra olika typer av insatser. I tillväxtavtalsarbetet har dessa mer funktionellt sammansatta aktörsgrupperingar främst växt fram i olika företagsnära klustergrupperingar.
- Samordnare i län med regionalt självstyrelseorgan eller kommunalt samverkansorgan betonar särskilt arbetet med regionala utvecklingsprogram (RUP). Dessa övergripande strategiprogram kan ses som ett paraply för regionalt initierade delprogram och aktiviteter. I detta sammanhang påpekar också samordnarna möjligheten att göra distinktioner och avvägningar vad gäller exempelvis inriktning, innehåll, representation i partnerskap mellan regionala utvecklingsprogram och regionala tillväxtprogram eller andra delprogram.

Universitet och högskolors syn på det framtida programarbetet

Flera universitet och högskolor vill aktivt bidra i det fortsatta arbetet och vill att fler inom lärosätet involveras i arbetet. I uppföljningen framkommer önskemål om att samla erfarenheter av arbetet hittills och skapa en tydlig strategi för framtida medverkan i tillväxtprogramarbetet. En önskan om att förbättra förankringen av arbetet samt samordningen och strukturen internt lyfts också fram. Några tydliga prioriteringar av ämnesområden ges inte. Enstaka lärosäten framhåller dock kommersialisering av forsknings- och utvecklingsarbete, satsning på att underlätta det livslånga lärandet och generellt fler direktkontakter med näringslivet.

Den kraftiga expansionen av högre utbildning och satsningen på att skapa starka lärosäten i alla delar av landet har varit en viktig del i arbetet att öka tillgängligheten till högre utbildning och skapa förutsättningar för ett utvecklat samarbete mellan lärosätena och det omgivande samhället. Inrättandet av Delegationen för regional samverkan om högre utbildning syftar till att

under perioden 2002–2004 stimulera samarbete om högre utbildning i syfte att skapa en hållbar regional tillväxt samtidigt som rekryteringen till högskolan främjas. Tillskapandet av Sveriges nättuniversitet är en viktig åtgärd för att öka tillgängligheten till högre utbildning, oavsett om den aktuella utbildningen anordnas på det mest närbelägna lärosätet eller i en annan del av landet.

Den nationella nivåns roll

De regionala tillväxtavtalen och tillväxtprogrammen utgår från ställningstagandet att det är lokala och regionala aktörer som har den största kunskapen om sin region och därmed även vilka insatser som är lämpligast för att uppnå hållbar regional tillväxt. Ställningstagandet ligger också i linje med det faktum att den lokala miljöns betydelse för näringslivets tillväxtförutsättningar ökar i en allt mer internationaliserad ekonomi. Detta innebär samtidigt att den nationella nivån har ett ökat intresse och ansvar för att stödja det arbete som bedrivs lokalt och regionalt. Samspelet och anpassningen mellan vad som sker på central nivå respektive lokal och regional nivå måste därför successivt utvecklas och förbättras. Vid lanseringen av tillväxtavtalen lyftes dessa aspekter fram och avtalen sågs som ett viktigt instrument för olika former av avvägningar och prioriteringar.

Av det hittillsvarande arbetet att döma så har tillväxtavtalet i många län fungerat som ett instrument för samverkan och samordning, främst mellan olika regionala aktörer. Erfarenheterna visar att det främst är aktörer på den regionala nivån som utvecklat en mer strategisk samverkan inom särskilda områden. Samtidigt behöver samspelet mellan den nationella och den regionala nivån utvecklas. Detta betonas också av regeringen i den senaste regionala utvecklingspropositionen (prop. 2001/02:04). Där framhålls ambitionen att utveckla en sammanhållen politik för en hållbar regional utveckling där nationella sektorsmål och prioriteringar på ett systematiskt sätt kan utformas utifrån skilda regionala behov och förutsättningar. Ett viktigt steg i utvecklingen av en sådan politik utgörs av det så kallade samordningsuppdraget som också ska stödja och utveckla arbetet med regionala tillväxtprogram.

Inför det fortsatta arbetet med tillväxtprogram och regionala utvecklingsprogram finns det behov att utveckla samspelet mellan nationella myndigheter och den regionala nivån i den riktning som regeringen angett. Med detta följer ett antal utmaningar för den nationella nivån. Inom olika samhällssektorer finns en bred kompetens och kunskap om olika utvecklingsförutsättningar. Sällan görs dock någon sammanvägd syntetisering av denna kunskap. Flera nationella myndigheter anger i årets uppföljning att de ser stora möjligheter att utveckla och fördjupa sitt engagemang i tillväxtprogrammen. Detta innebär t.ex. att verka för genomslag av frågor som lyfts fram i tillväxtprogramarbetet i den interna organisationen och att anpassa organisationens roll till arbetet. Myndigheterna efterfrågar även att tydligare relationer mellan regional och nationell nivå utvecklas.

Slutsatser

- Flera samordnare konstaterar att tillväxtavtalen i allt för hög grad fokuserat på pågående eller nyskapade projekt och i allt för liten grad uppmärksammat den ordinarie verksamhetens inriktning och resultat. Samordnarna betonar även behovet av en tydlig fokusering och avgränsning av tillväxtprogrammet utifrån ett näringslivsperspektiv. Det anses bl.a. vara nödvändigt att i ökad utsträckning avgränsa målsättningarna, så att de i högre grad korrelerar med de resurser och verktyg som man förfogar över i regionen.
- Staten har en viktig roll i att främja samspelet mellan nationella myndigheter och den regionala nivån. Att utveckla detta samspel är ett långsiktigt åtagande i vilket det s.k. samordningsuppdraget utgör ett första viktigt steg. Erfarenheter från bl.a. tillväxtavtalsarbetet och samordningsuppdraget utgör även viktiga inslag i det centrala arbetet för effektiv samordning mellan olika politikområden.
- Det finns ett behov av att tydliggöra sambandet mellan regionala och lokala utvecklingsfrågor. Detta kan bl.a. ske genom en utvecklad dialog med kommuner och andra aktörer på det lokala planet. I denna process eftersträvas också en mobilisering av aktiva och drivande lokala partnerskap som bl.a. kan medverka i genomförandet av regionala tillväxtprogram.

Länsspecifika uppgifter

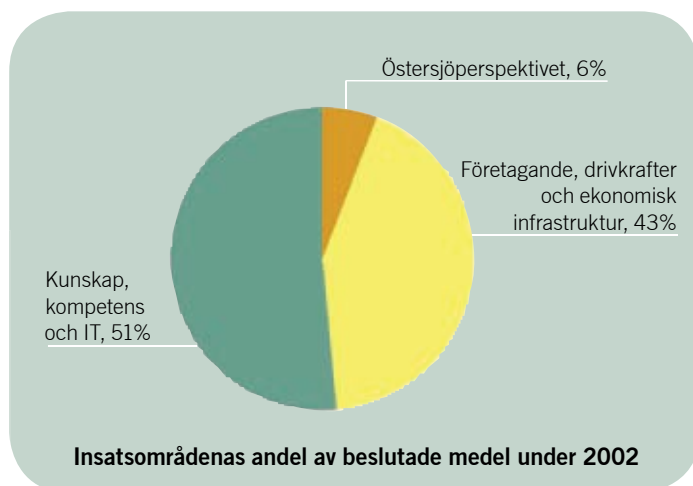
Blekinge län

Under 2002 har länet genomfört halvtidsuppföljning och finansiell översyn av de åtgärdsgrupper som verkar inom tillväxtavtalet. Blekinges position inom IT och telekommunikation samt deras läge vid Östersjön har präglat valet av insatsområden:

- Östersjöperspektivet
- Företagande, drivkrafter och ekonomisk infrastruktur
- Kunskap, kompetens och IT

Beslutade medel	Mnkr
2000	80
2001	188
2002	155

Källa: Länsstyrelsen i Blekinge län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	73
Privata företag	25
Kommuner	23
Landsting	0
EU	31
Stiftelser	2
Övriga	0

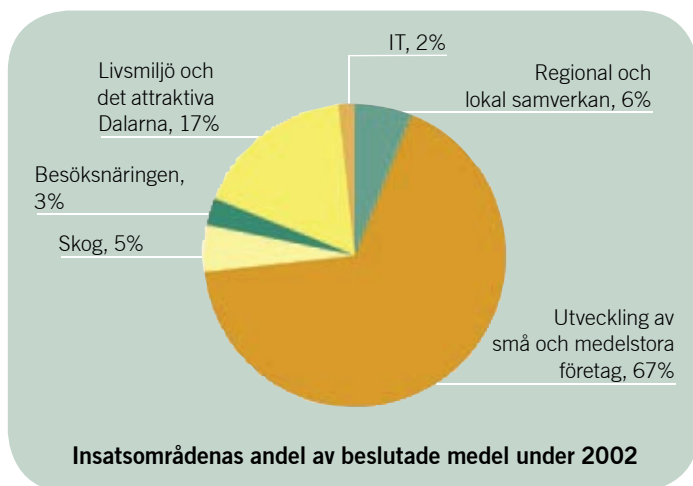
Dalarnas län

Dalarna upplever ökad aktivitet under 2002. Bland annat har länet i större utsträckning än tidigare fokuserat arbetet på att utveckla engagemanget för hållbar utveckling inom ramen för tillväxtavtalsarbetet. Fokus för tillväxtavtalet är fortsatt de små och medelstora företagen. Totalt finns sex insatsområden:

- Regional och lokal samverkan
- Utveckling av små och medelstora företag
- Skog
- Besöksnäringen
- Livsmiljö och det attraktiva Dalarna
- IT

Beslutade medel	Mnkr
2000	556
2001	1614
2002	1040

Källa: Länsstyrelsen i Dalarnas län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	400
Privata företag	319
Kommuner	49
Landsting	14
EU	198
Stiftelser	15
Övriga	48

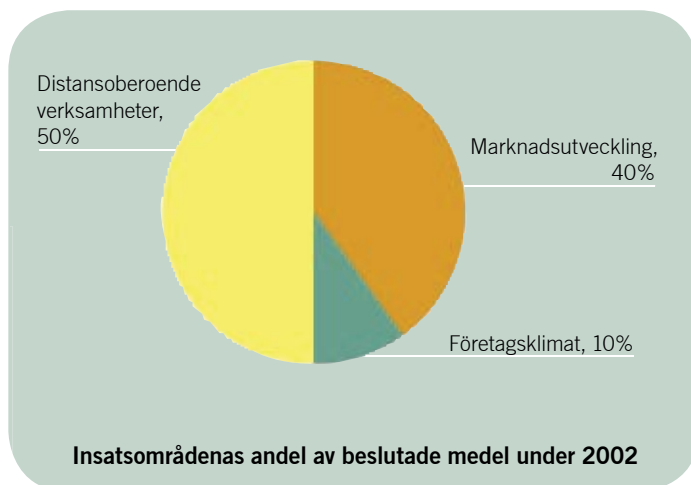
Gotlands län

Gotlands tillväxtavtal skiljer sig från övriga län i och med kommunen driver en ny process för framtagande av en näringslivsutvecklingsplan vilken ska bilda bas för kommande tillväxtprogram. Gotland deltar i tillväxtavtalen inom följande områden:

- Marknadsutveckling
- Företagsklimat
- Distansoberoende verksamheter

Beslutade medel	Mnkr
2000	17
2001	35
2002	12

Källa: Gotlands kommun

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	10
Privata företag	0
Kommuner	0,2
Landsting	0
EU	2
Stiftelser	0
Övriga	0

Gävleborgs län

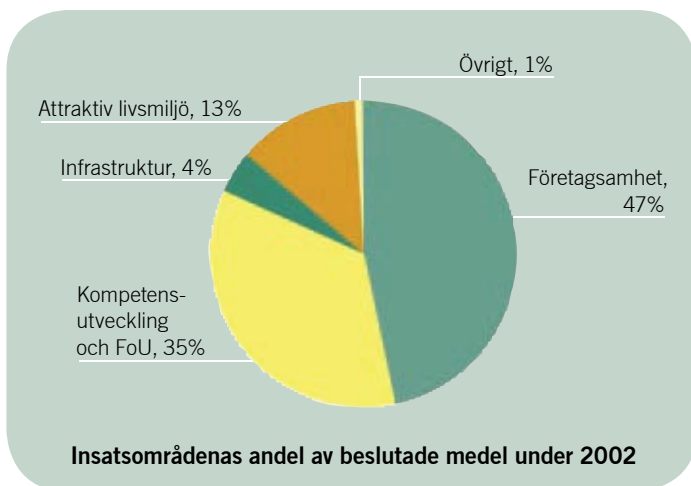
Gävleborgs mål är kunskapsdriven tillväxt och under året har också utvärderingsfrågorna inom tillväxtavtalet kommit allt mer i förgrunden. Länet fokuserar sitt arbete på fyra insatsområden:

- Företagsamhet
- Kompetensutveckling och FoU
- Infrastruktur
- Attraktiv livsmiljö

Beslutade medel	Mnkr
2000	962
2001	1500
2002*	675

*Anledningen till minskad finansiering mellan 2001 och 2002 är förseningar i beslut rörande EU:s Mål 2. I praktiken hamnade beslut för både 2000 och 2001 under 2001.

Källa: Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	386
Privata företag	54
Kommuner	56
Landsting	53
EU	125
Stiftelser	0
Övriga	0

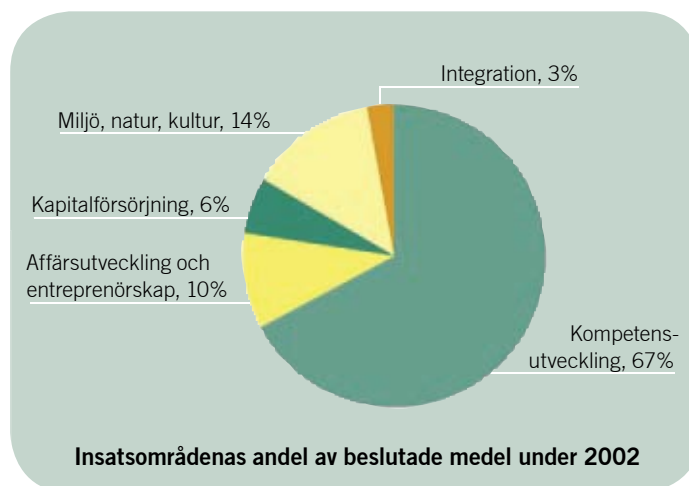
Hallands län

Under året har uppföljning och utvärderingsfrågor fått en mer central del i arbetet med tillväxtavtalen i Hallands län. I själva avtalet var fokus fortsatt i första hand på kompetensutvecklingsfrågor. Totalt finns fem insatsområden:

- Kompetensutveckling
- Affärsutveckling och entreprenörskap
- Kapitalförsörjning
- Miljö, natur, kultur
- Integration

Beslutade medel	Mnkr
2000	207
2001	296
2002	299

Källa: Länsstyrelsen i Hallands län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	140
Privata företag	70
Kommuner	20
Landsting	6
EU	52
Stiftelser	3
Övriga	7

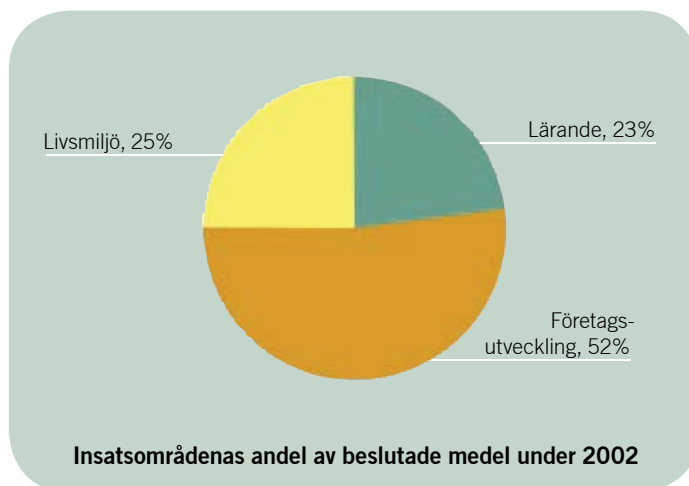
Jämtlands län

I Jämtland har tillväxtavtalsarbetet under 2002 i högre grad än under 2001 präglats av genomförande av utvecklingsprojekt. Olika parter har varit engagerade i att driva projekt. Myndigheterna har framför allt varit engagerade i att fortlöpande bereda ansökningar, att hantera rekvisitioner, läges- och slutrapporter och i uppföljningsaktiviteter. Länet har liksom tidigare år riktat sitt tillväxtavtal mot följande områden:

- Lärande
- Företagsutveckling
- Livsmiljö

Beslutade medel	Mnkr
2000	1016
2001	963
2002	1167

Källa: Länsstyrelsen i Jämtlands län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	402
Privata företag	350
Kommuner	82
Landsting	17
EU	315
Stiftelser	0
Övriga	0

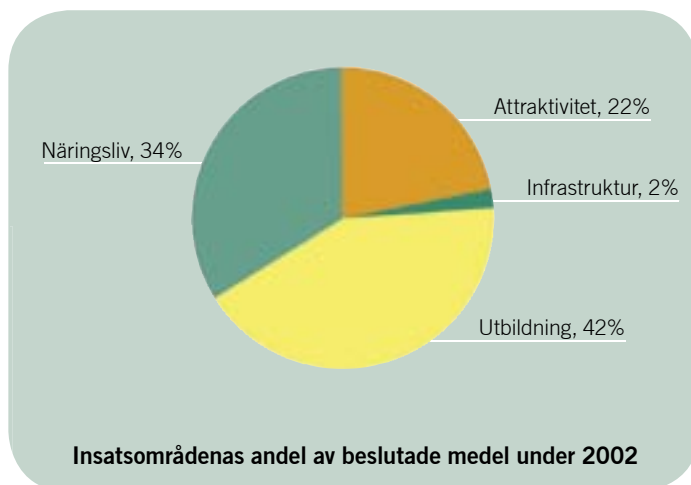
Jönköpings län

Tillväxtavtalet i Jönköping är det instrument som ska förverkliga regionens långsiktiga regionala utvecklingsstrategi. Fyra områden står i fokus för arbetet:

- Attraktivitet
- Infrastruktur
- Utbildning
- Näringsliv

Beslutade medel	Mnkr
2000	31
2001	58
2002	107

Källa: Länsstyrelsen i Jönköpings län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	30
Privata företag	18
Kommuner	17
Landsting	12
EU	11
Stiftelser	18
Övriga	1

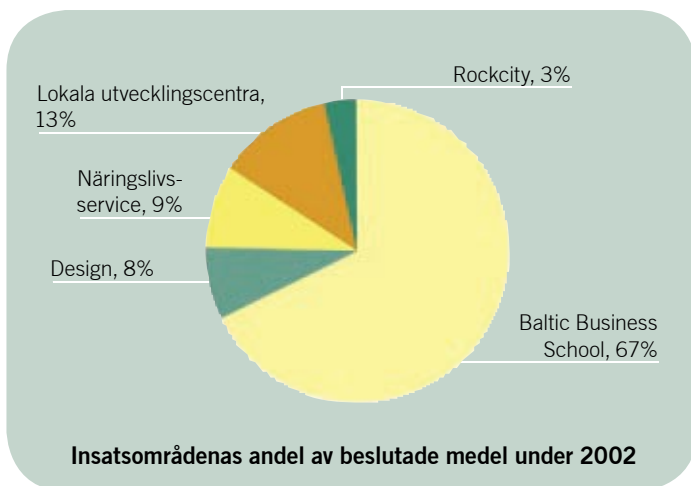
Kalmar län

Regionförbundet i Kalmar leder utvecklingen av tillväxtavtalet i regionen. Länets egna regionala utvecklingsprogram RUPEN utgör grunden för tillväxtavtalet. Utifrån denna övergripande strategi arbetar länet med följande specifika frågor inom ramen för tillväxtavtalet:

- Baltic Business School
- Design
- Näringslivsservice
- Lokala utvecklingscentra
- Rockcity

Beslutade medel	Mnkr
2000	68
2001	75
2002	95

Källa: Regionförbundet i Kalmar län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	70
Privata företag	8
Kommuner	7
Landsting	1
EU	4
Stiftelser	4
Övriga	1

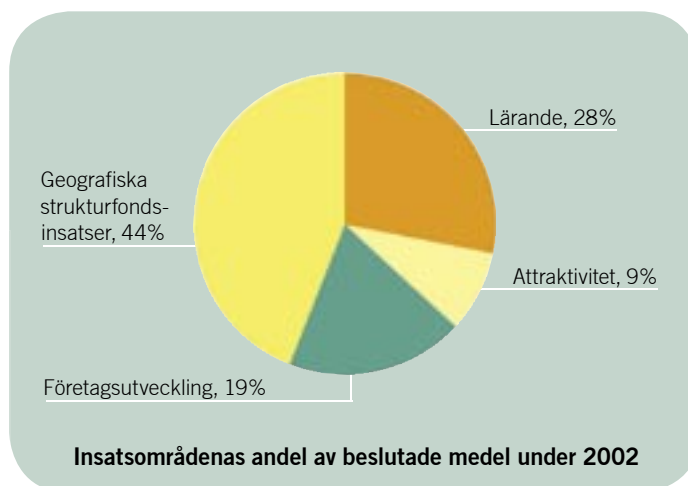
Kronobergs län

Kompetens- och företagsutveckling liksom strukturfonder är centrala områden i Kronobergs tillväxtavtal. Insatsområdena är:

- Lärande
- Attraktivitet
- Företagsutveckling
- Geografiska strukturfondsinsatser

Beslutade medel	Mnkr
2000	149
2001	245
2002	149

Källa: Länsstyrelsen i Kronobergs län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	55
Privata företag	25
Kommuner	19
Landsting	4
EU	22
Stiftelser	4
Övriga	18

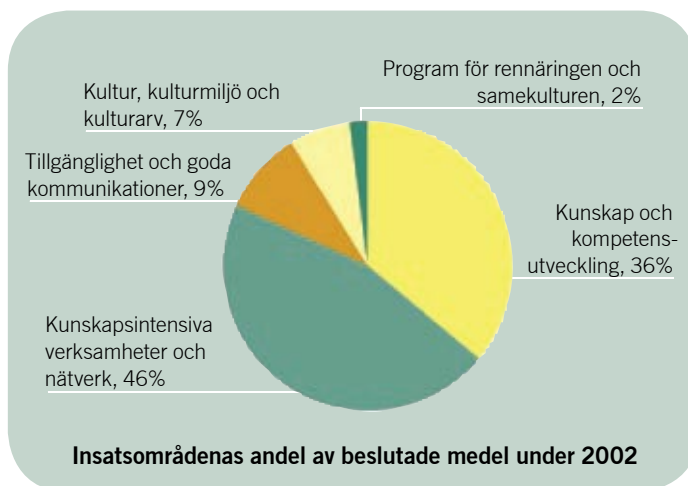
Norrbottnens län

I Norrbotten är den visionsdrivna processen grunden i tillväxtavtalet framför ett formellt programarbete. Tillväxtavtalet betraktas som ett strategidokument. Sambandet med strukturfondsarbetet är starkt, eftersom tillväxtavtalet ligger till grund för skrivningen av Mål 1-programmet och till stor del förverkligas genom detta. Norrbotten har valt fem insatsområden för sitt tillväxtavtalsarbete:

- Kunskap och kompetensutveckling
- Kunskapsintensiva verksamheter och nätverk
- Tillgänglighet och goda kommunikationer
- Kultur, kulturmiljö och kulturarv
- Program för rennäringen och samekulturen

Beslutade medel	Mnkr
2000	429
2001	1110
2002	1484

Källa: Länsstyrelsen i Norrbottens län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	638
Privata företag	297
Kommuner	119
Landsting	15
EU	416
Stiftelser	0
Övriga	0

Skåne län

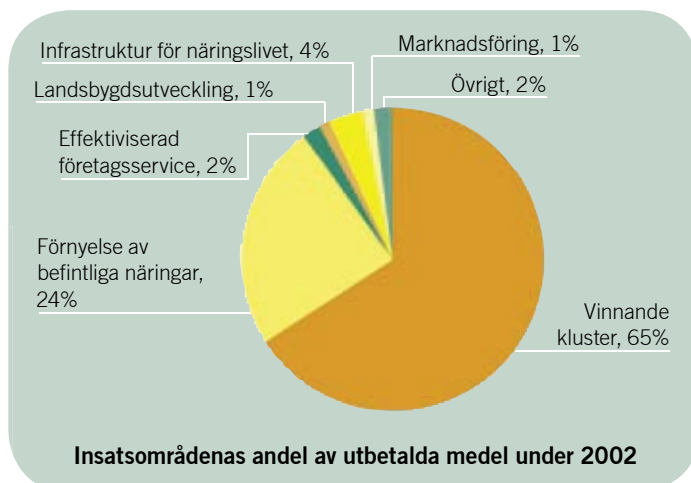
Tillväxtavtalet i Skåne leds av självstyrelseorganet Region Skåne. I länet har arbetet alltmer övergått från ett projektbaserat arbetssätt till ett mer strategiskt där implementeringen av ett nytt skånskt näringslivsprogram utgjort instrumentet. Samtidigt har arbetet med strategiska insatsområden som pekades ut i tillväxtavtalet fortsatt. Dessa är:

- Vinnande kluster
- Förnyelse av befintliga näringar
- Effektiviserad företagservice
- Landsbygdsutveckling
- Infrastruktur för näringslivet
- Marknadsföring

Utbetalda medel*	Mnkr
2000	58
2001	58
2002	63

* Region Skåne redovisar faktiska utbetalade medel till skillnad från övriga län som redovisar beslutade medel.

Källa: Region Skåne

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	21
Privata företag	8
Kommuner	2
Landsting	19
EU	0
Stiftelser	8
Övriga	6

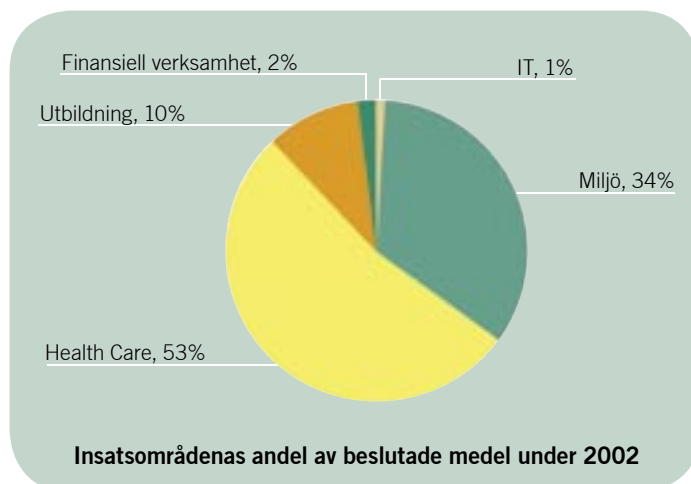
Stockholms län

Stockholms läns tillväxtavtal är helt inriktat på näringslivsutveckling i Östersjöregionen. Det övergripande målet är att Stockholmsregionen ska utvecklas till ett centrum i Östersjöområdet. Under 2002 har temat för tillväxtavtalet fördjupats till följd av ökad finansiering. Även samarbetet med nationella myndigheter och svenska företag har fördjupats under året. Insatserna koncentreras till följande områden:

- IT
- Miljö
- Health Care
- Utbildning
- Finansiell verksamhet

Beslutade medel	Mnkr
2000	46
2001	17
2002	56

Källa: Länsstyrelsen i Stockholms län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	27
Privata företag	12
Kommuner	3
Landsting	2
EU	2
Stiftelser	0
Övriga	10

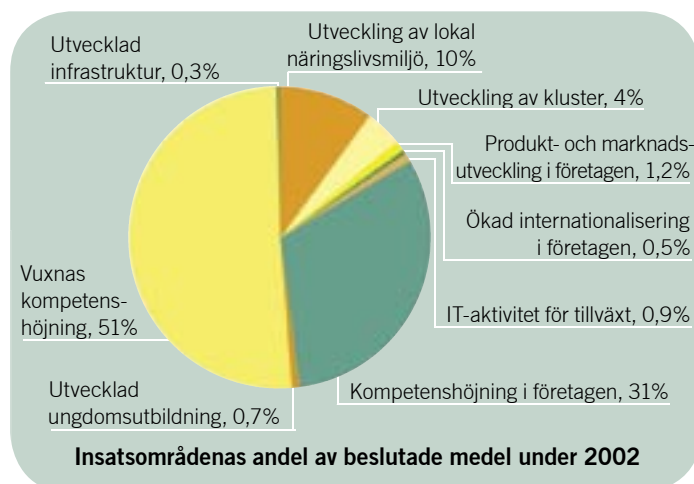
Södermanlands län

Närings- och kompetensutveckling samt kommunikation utgör Sörmlands tillväxtavtal. Under året har länet också placerat uppföljning- och utvärderingsfrågorna i fokus. Länet delar in sitt avtal i nio insatsområden:

- Utveckling av lokal näringslivsmiljö
- Utveckling av kluster
- Produkt- och marknadsutveckling i företagen
- Ökad internationalisering i företagen
- IT-aktivitet för tillväxt
- Kompetenshöjning i företagen
- Utvecklad ungdomsutbildning
- Vuxnas kompetenshöjning
- Utvecklad infrastruktur

Beslutade medel	Mnkr
2000	99
2001	287
2002	255

Källa: Länsstyrelsen i Södermanlands län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	120
Privata företag	44
Kommuner	12
Landsting	2
EU	75
Stiftelser	1
Övriga	1

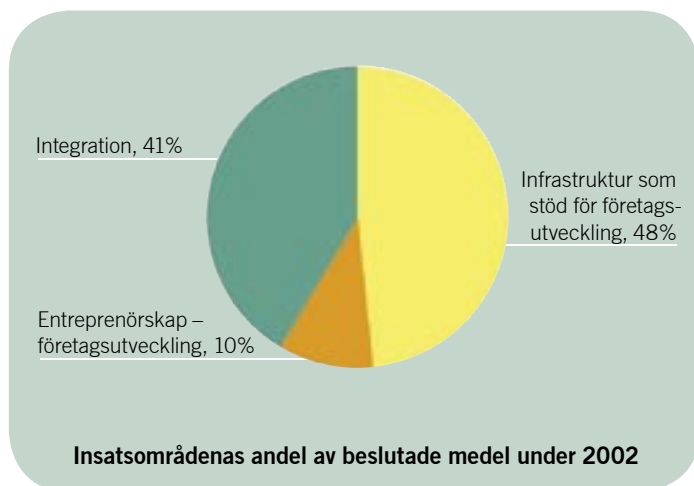
Uppsala län

Länets tillväxtavtal har nära koppling till universitetet och annan kunskapsintensiv verksamhet i Uppsala. Integrationsfrågan utgör en viktig del i avtalet och har ökat under året. Insatserna riktas i första hand till:

- Infrastruktur som stöd för företagsutveckling
- Entreprenörskap – företagsutveckling
- Integration

Beslutade medel	Mnkr
2000	38
2001	50
2002	59

Källa: Länsstyrelsen i Uppsala län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	21
Privata företag	6
Kommuner	12
Landsting	2
EU	9
Stiftelser	8
Övriga	1

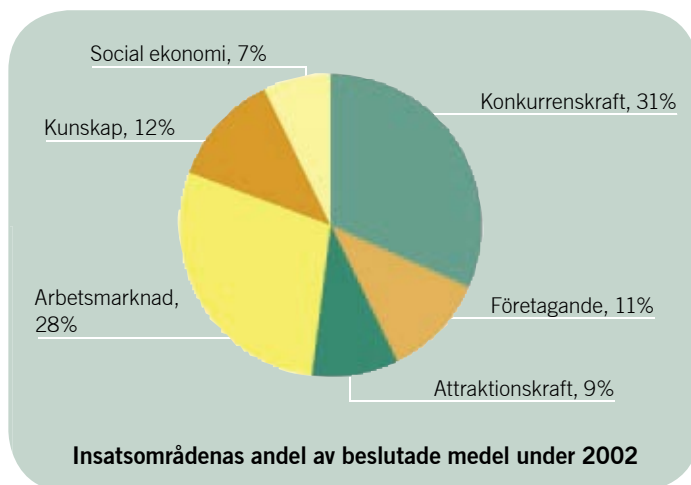
Värmlands län

Idén om ett statligt regionalt tillväxtkapital genomsyrar Värmlands tillväxtavtal. Tillväxtavtalet och dess insatsområden ska utgöra ett system för bättre samspel med andra finansiärer. Insatsområdena är:

- Konkurrenskraft
- Företagande
- Attraktionskraft
- Arbetsmarknad
- Kunskap
- Social ekonomi

Beslutade medel	Mnkr
2000	1558
2001	1940
2002	1860

Källa: Länsstyrelsen i Värmlands län

Finansiärer

Statliga medel	1081
Privata företag	503
Kommuner	93
Landsting	75
EU	75
Stiftelser	37
Övriga	19

Mnkr

1081
503
93
75
75
37
19

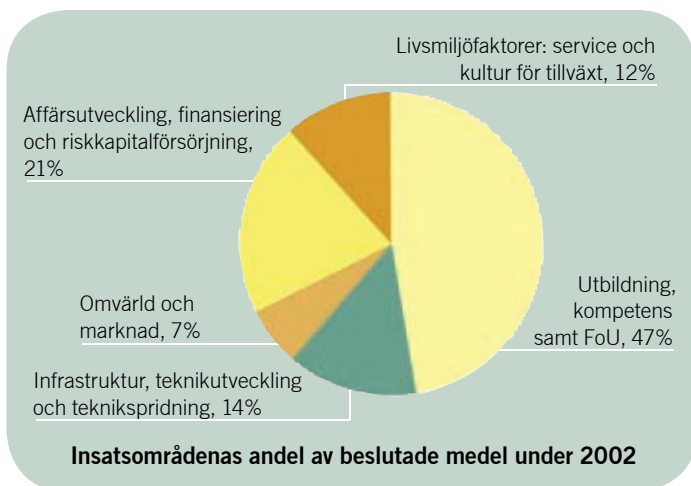
Västerbottens län

I Västerbotten har en ny genomförandeorganisation införts som fokuserar både på framtagande av tillväxtavtal och tillväxtprogram. Varje insatsområde har en insatsområdesgrupp som deltar i utformande av förslag. Tillväxtavtalet är kopplat till följande fem områden:

- Utbildning, kompetens samt FoU
- Infrastruktur, teknikutveckling och teknikspridning
- Omvärld och marknad
- Affärsutveckling, finansiering och riskkapitalförsörjning
- Livsmiljöfaktorer: service, och kultur för tillväxt

Beslutade medel	Mnkr
2000	627
2001	802
2002	1098

Källa: Länsstyrelsen i Västerbottens län

Finansiärer

Statliga medel	356
Privata företag	274
Kommuner	68
Landsting	55
EU	282
Stiftelser	3
Övriga	59

Mnkr

356
274
68
55
282
3
59

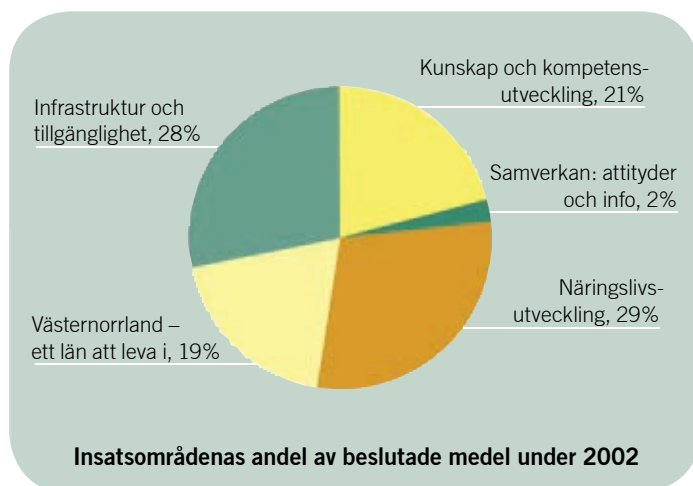
Västernorrlands län

Västernorrland uppger att aktiviteten i tillväxtavtalen har höjts. Ett tillväxtsekretariat har upprättats som bl.a. arbetat för att vidga engagemanget för tillväxtfrågorna. Den länsstrategi som utvecklades 2001 ligger i botten för arbetet med tillväxtavtalet och Mål 1 program. Totalt omfattar tillväxtavtalen fem insatsområden:

- Kunskap och kompetensutveckling
- Samverkan: attityder och info
- Näringslivsutveckling
- Västernorrland – ett län att leva i
- Infrastruktur och tillgänglighet

Beslutade medel	Mnkr
2000	824
2001	1271
2002	1033

Källa: Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Finansiärer

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	406
Privata företag	235
Kommuner	132
Landsting	11
EU	246
Stiftelser	3
Övriga	0

Västmanlands län

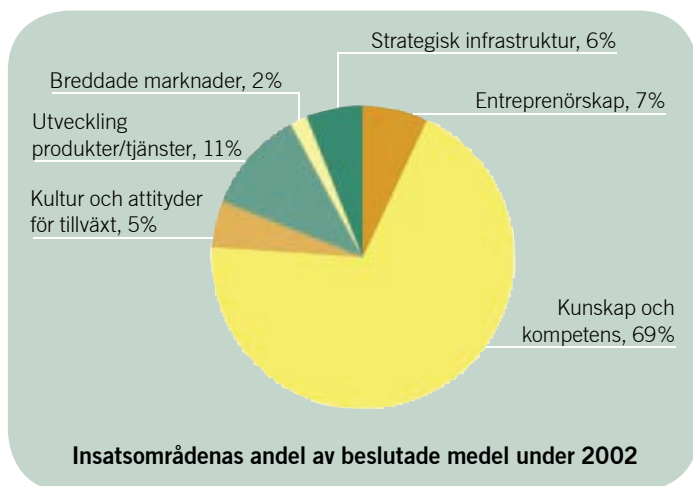
Avtalets strategi är att ett ökat kunskapsinnehåll i varor, processer och tjänster ska utgöra basen för tillväxten. Västmanland delar in tillväxtavtalet i sex insatsområden. Ett prioriterat område är kultur och attityder för tillväxt. Övriga är:

- Entreprenörskap
- Kunskap och kompetens
- Utveckling produkter/tjänster
- Breddade marknader
- Strategisk infrastruktur

Beslutade medel	Mnkr
2000*	643
2001*	1200
2002	847

* Avser totala medel. Tidigare uppföljningar har enbart avsett offentliga medel.

Källa: Länsstyrelsen i Västmanlands län

Finansiärer

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	542
Privata företag	141
Kommuner	45
Landsting	5
EU	93
Stiftelser	2
Övriga	19

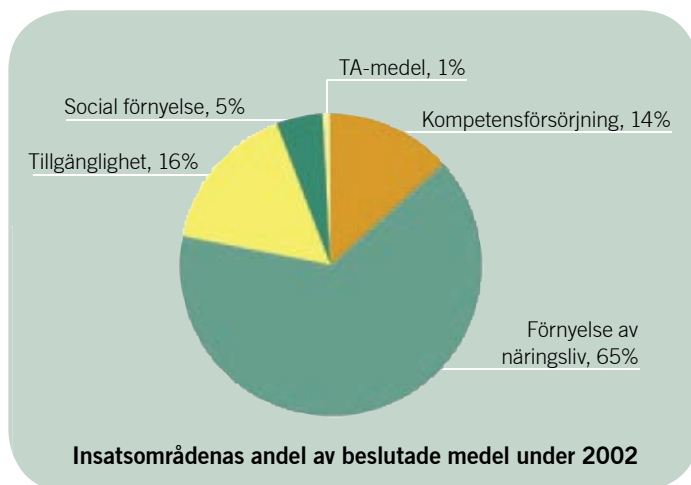
Västra Götalands län

Arbetet med Västra Götalands tillväxtavtal leds av självstyrelseorganet Västra Götalandsregionen. Arbetet baseras på den regionala utvecklingsstrategin och syftar till långsiktig förnyelse av hela länets näringsliv. Länet delas in i åtta regioner, var och en med eget delregionalt avtal (Göteborg, Mellansjö, Dalsland, Fyrstad, Västra Skaraborg, Norra Bohuslän, Sjuhärad samt Skärgården). Avtalet delas in i följande insatsområden:

- Kompetensförsörjning
- Förnyelse av näringsliv
- Tillgänglighet
- Social förnyelse
- TA-medel

Beslutade medel	Mnkr
2000	531
2001	751
2002	705

Källa: Västra Götalandsregionen

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	141
Privata företag	176
Kommuner	127
Självstyrelseorgan*	85
EU	127
Stiftelser	7
Övriga	42

* Självstyrelseorganet förfogar över såväl statliga som regionala medel och har beslutat om 156 mnkr till tillväxtavtalen år 2002.

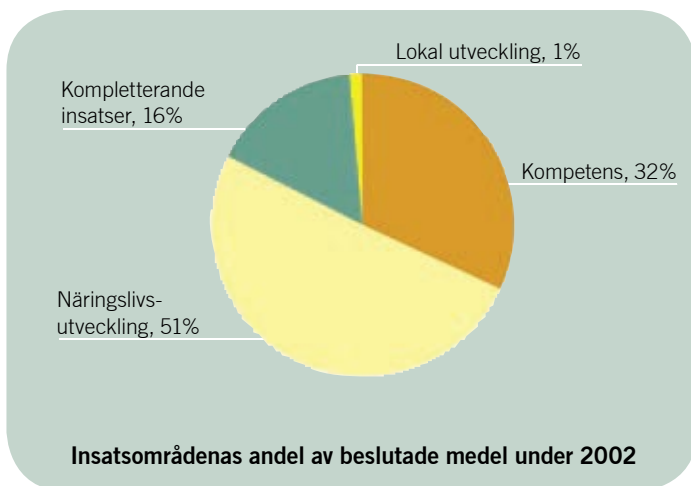
Örebro län

Under året har Örebro län strävat efter att få in mer projekt inom området Kompetens. Länet har också utvecklat samarbetsformer för träffar mellan finansiärer och potentiella projektägare. Tillväxtavtalet inriktas främst mot små och medelstora företag. Följande insatsområden finns i länet:

- Kompetens
- Näringslivsutveckling
- Kompletterande insatser
- Lokal utveckling

Beslutade medel	Mnkr
2000	503
2001	683
2002	422

Källa: Länsstyrelsen i Örebro län

Finansiärer	Mnkr
Statliga medel	165
Privata företag	137
Kommuner	14
Landsting	12
EU	81
Stiftelser	5
Övriga	8

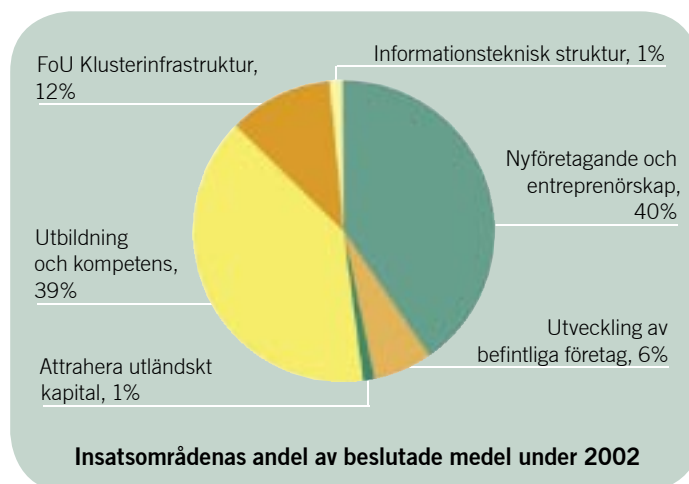
Östergötlands län

Den lokala/kommunala förankringen av tillväxtavtalen har varit en central del i arbetet för tillväxt i Östergötland. Under 2002 har även integrationsaspekten och identifiering av ekonomiska resurser för genomförandet stått i fokus. Insatsområdena för avtalen är följande:

- Nyföretagande och entreprenörskap
- Utveckling av befintliga företag
- Attrahera utländskt kapital
- Utbildning och kompetens
- FoU Klusterinfrastruktur
- Informationsteknisk struktur

Beslutade medel	Mnkr
2000	220
2001	248
2002	283

Källa: Länsstyrelsen i Östergötlands län

Finansiärer

Statliga medel
 Privata företag
 Kommuner
 Landsting
 EU
 Stiftelser
 Övriga

Mnkr

184
 3
 31
 14
 25
 23
 3

Departementsserien 2003

Kronologisk förteckning

1. Axel Oxenstierna – Furstespegel för 2000-talet. Fi.
2. Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. S.
3. Ny ordning för utfärdande av rättsintyg. Ju.
4. Magisterexamen i internationell belysning. U.
5. Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall. Ju.
6. Bostadsbyggandets hinderbana – en ESO-rapport om utvecklingen 1995–2001. Fi.
7. Förtjänst och skicklighet – om utnämningar och ansvarutkrävande av generaldirektörer. Fi.
8. Säkrare grannskap – osäker värld. Säkerhetspolitisk rapport från försvarsberedningen. Fö.
9. Reformerade regler om värdesäkring av skadeståndslivräntor. Ju.
10. Ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer. Ju.
11. Historiska arrenden – en kartläggning. Ju.
12. Efter skatt – om sanningen ska fram. Sociala utgifter i Sverige 1991–2000. S.
13. Överskottsinformation. Ju.
14. Förslag till ändringar i djurskyddslagen, m.m. Jo.
15. Europabolag. Ju.
16. Precooking in the European Union – The World of Expert Groups. Fi.
17. Lönegaranti vid företagsrekonstruktion. Ju.
18. Testverksamhet m.m. i övre Norrlands inland – en ny basindustri. Slutrapport – bil- och komponenttestnäringen i Norrlands inland. N.
19. Fastighetstaxering och beskattning av tredimensionellt avgränsade fastigheter. Fi.
20. Sweden's first national report under the Joint Convention on the safety of spent fuel management and on the safety of radioactive waste management. Swedish implementation of the obligations of the Joint Convention. M.
21. Översyn av Statens väg- och transportforskningsinstituts (VTI) roll och finansiering. N.
22. Icke koncessionspliktiga elnät. N.
23. Validering m.m. – fortsatt utveckling av vuxnas lärande. U.
24. Åtgärder mot missbruk inom associationsrätten. Ju.
25. Självsanering av Internet. Ju.
26. Mellanstatlig enhetstillstånd – tillstånd till förenklat tullförfarande baserat på en internationell överenskommelse. Fi.
27. Företags- och anställningsformer i förändring. N.
28. Kandidatländernas anslutning till den Europeiska unionen. + Bilagor. UD
29. Formel. Formkrav och elektronisk kommunikation. Fi.
30. Läkare i allmän tjänst. S.
31. Politik på prov – en ESO-rapport om experimentell ekonomi. Fi.
32. Uppdelning av Luftfartsverket. N.
33. Skolmisslyckande – hur gick det sen? Fi.
34. Vårt militära försvar – vilja och vägval. Försvarspolitisk rapport från Försvarsberedningen. Fö.
35. Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m. Ju.
36. Europeiska konventet om EU:s framtid – Resultat och utgångspunkter inför nästa regeringskonferens. UD.
37. Avgiftsutjämningskydd för luftfartsskydd. UD.
38. Finansiella säkerheter. Fi./Ju.
39. Avgifter till Alfa-kassan. N.
40. Sjöfartsskydd. Författningsförslag. N.
41. Nya farledsavgifter. N.
42. Elektroniskt kungörande. Ju.
43. Rapport om tillväxtavtalen. Tredje året – från tillväxtavtal till tillväxtprogram. N.

Departementsserien 2003

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Ny ordning för utfärdande av rättsintyg. [3]
Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall. [5]
Reformerade regler om värdesäkring av skadeståndslivräntor. [9]
Ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer. [10]
Historiska arrenden – en kartläggning. [11]
Överskottsinformation. [13]
Europabolag. [15]
Lönegaranti vid företagsrekonstruktion. [17]
Åtgärder mot missbruk inom associationsrätten. [24]
Självsanering av Internet. [25]
Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m. [35]
Finansiella säkerheter. [38]
Elektroniskt kungörande. [42]

Utrikesdepartementet

- Kandidatländernas anslutning till den Europeiska unionen. + Bilagor. [28]
Europeiska konventet om EU:s framtid – Resultat och utgångspunkter inför nästa regeringskonferens. [36]
Avgiftsutjämningsystem för luftfartsskydd. [37]

Försvarsdepartementet

- Säkrare grannskap – osäker värld. Säkerhetspolitisk rapport från försvarsberedningen. [8]
Vårt militära försvar – vilja och vägval. Försvarspolitisk rapport från Försvarsberedningen. [34]

Socialdepartementet

- Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. [2]
Efter skatt – om sanningen ska fram. Sociala utgifter i Sverige 1991–2000. [12]
Läkare i allmän tjänst. [30]

Finansdepartementet

- Axel Oxenstierna – Furstespegel för 2000-talet. [1]
Bostadsbyggandets hinderbana – en ESO-rapport om utvecklingen 1995–2001. [6]
Förtjänst och skicklighet – om utnämningar och ansvarsutkrävande av generaldirektörer. [7]
Precooking in the European Union – The World of Expert Groups. [16]
Fastighetstaxering och beskattning av tredimensionellt avgränsade fastigheter. [19]
Mellanstatlig enhetstillstånd – tillstånd till förenklat tullförfarande baserat på en internationell överenskommelse. [26]
Formel. Formkrav och elektronisk kommunikation. [29]
Politik på prov – en ESO-rapport om experimentell ekonomi. [31]
Skolmisslyckande – hur gick det sen? [33]
Finansiella säkerheter. [38]

Utbildningsdepartementet

- Magisterexamen i internationell belysning. [4]
Validering m.m. – fortsatt utveckling av vuxnas lärande. [23]

Jordbruksdepartementet

- Förslag till ändringar i djurskyddslagen, m.m. [14]

Näringsdepartementet

Testverksamhet m.m. i övre Norrlands inland –
en ny basindustri. Slutrapport – bil- och
komponenttestnäringen i Norrlands
inland. [18]

Översyn av Statens väg- och transportforsknings-
institutets (VTI) roll och finansiering. [21]

Icke koncessionspliktiga elnät. [22]

Företags- och anställningsformer i förändring. [27]

Uppdelning av Luftfartsverket. [32]

Avgifter till Alfa-kassan. [39]

Sjöfartsskydd. Författningsförslag. [40]

Nya farledsavgifter. [41]

Rapport om tillväxtavtalen. Tredje året –
från tillväxtavtal till tillväxtprogram. [43]

Miljödepartementet

Sweden's first national report under the
Joint Convention on the safety of spent fuel
management and on the safety of
radioactive waste management. Swedish
implementation of the obligations of the
Joint Convention. [20]

POSTADRESS 106 47 STOCKHOLM
FAX 08-690 91 91, TELEFON 08-690 91 90
E-POST: fritzes.order@liber.se
INTERNET: www.fritzes.se